

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

1 (28)

Tässä selvityksessä kerromme seuraavista aiheista:

Analyysi

■ Yleistä	1
■ Johdanto	2
■ Maksutulon kehitys	2
■ Markkinaosuudet	3
■ Vakuutusliikkeen tulos	5
■ Vakuustoiminnan tulos	8
■ Tunnuslukuja	10
■ Yhtiökohtaiset tulokset	13
■ Tilastolähteet	17

Tilasto-osa

■ Vakuutusmaksutulo	18
■ Luottotappiot	20
■ Maksetut korvaukset	20
■ Liikekulut	21
■ Vastuovelka	21
■ Ammattitaudit	26
■ Tilastolähteet	28

Yleistä

Finanssivalvonta julkaisee vuosittain selvityksen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta. Selvitystä varten vakuutusyhtiöiltä on kerätty aineistoa tilivuosilta 2002–2009. Aineistot perustuvat sekä tilinpäätöksen mukaisesti että vakuutusyhtiöiden sisäisen laskennan tuottamiin tietoihin, jotka ovat osittain tilintarkastamattomia.

Selvitys käsittää ainoastaan tapaturmavakuutuslain mukaisia tietoja. Lakisääteinen urheilijoiden tapaturmavakuutus jää täten tarkastelun ulkopuolelle. Jollei toisin määritellä, bruttoluvuilla tarkoitetaan lukuja ennen jälleenvakuuttajien

osuuden vähentämistä. Vastaavasti nettoluvuilla tarkoitetaan lukuja jälleenvakuuttajien osuuden vähentämisen jälkeen, eli yhtiön omalla vastuulla olevaa osuutta. Tasoitusmäärä on jätetty tulostarkastelun ulkopuolelle eikä se siis tässä sisälly vakuutustekniseen vastuovelkaan. Selvityksen tulosluvut on laskettu ennen veroja.

Selvitystä täydentää Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tilastot sekä erillinen Excel-taulukko, jossa on yhteenveto suomalaisilta yhtiöiltä kerätyistä tiedoista. Selvityksessä julkaistaan koko vakuutuslajin tietojen lisäksi myös yhtiökoh-

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

2 (28)

taisia laskelmia. Yhtiökohtaiset tiedot annetaan tarkastelujakson keskiarvojen mukaisina. Tulosta kuvaavista suhdeluista annetaan lisäksi hajontatiedot.

Lisätietoja antaa matemaatikko Maarit Paakkinen, puhelin 010 831 5534.

Johdanto

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvausjärjestelmä on osa yhteiskunnan vastuulla olevaa sosiaaliturvaa. Peruslähtökohdiltaan vakuutus perustuu yksityiselle vakuutusjärjestelmälle delegoituun julkisen vallan käyttöön. Tapaturmavakuutuslain mukaan lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavalla vakuutuslaitoksella on oltava laskuperusteet, joissa määrätään, miten vakuutusmaksut lasketaan. Vakuutusmaksun laskuperusteet on laadittava siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon työn aiheuttama tapaturma- ja ammattitaituriski. Kohtuullisuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös sijoitustoiminnan tuotot.

Selvityksen yhtenä tavoitteena on tuottaa tietoa tapaturmavakuutuslain edellyttämän kohtuullisuusperiaatteen toteutumisesta. Selvityksessä on kerätty vakuutusyhtiöiltä lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevaa tilastoaineistoa vuosilta 2002–2009. Aineiston perusteella tapaturmavakuutuksen tulosta arvioidaan kolmea eri menetelmää käyttäen. Ensimmäisessä menetelmässä lasketaan niin sanottu tasoitettu vakuutusliikkeen tulos, jossa tuloksesta on eliminoitu kertaluonteisia ja poikkeuksellisia eriä. Tasoitettu tulos mittaa vakuutusmaksujen tasoa hinnoittelunäkökulmasta. Sen avulla saadaan arvio vakuutusmaksuihin sisältyvästä varmuuslisästä. Toiseksi lasketaan vakuutusliikkeen tulos ilman tasoitusta. Tämä kuvaa vakuutusliikkeen toteutunutta tulosta tarkastelujaksolla. Vakuutusliikkeen tuloksia laskettaessa otetaan huomioon vastuuvelan katteelle kohdistettuja sijoitustuottoja. Kolmas tulos on niin sanottu vakuutustoiminnan tulos, jonka avulla arvioidaan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tuottamaa tulosta suhteessa tähän vakuutuslajiin sitoutuneeseen pääomaan. Vakuutustoiminnan tuloksessa otetaan huomioon myös sitoutuneelle pääomalle saatuja sijoitustuottoja.

Esitetyt kolme tuloksen arviointitapaa edustavat eri näkökulmia tuloksen muodostumiseen. Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos pyrkii mittaamaan sitä, missä suhteessa vakuutus-

maksut ovat vakuutuksista aiheutuviin odotusten mukaisiin kustannuksiin. Tässä lähestymistavassa tulosta arvioidaan vakuutuksenottajan näkökulmasta. Vakuutusliikkeen taasoittamaton tulos taas vastaa lakisääteisen tapaturmaliiikkeen toteutunutta tulosta, joten se mittaa vakuutusliikkeen kannattavuutta vakuutusyhtiön näkökulmasta. Vakuutustoiminnan tuloksen avulla saadaan puolestaan arvio vakuutustoimintaan sitoutuneelle pääomalle saadusta tuotosta, eli tämä edustaa omistajien näkökulmaa vakuutustoiminnan kannattavuuteen.

Tuloslaskelmien lisäksi tulosta mitataan myös yhdistetyn kulusuhteen avulla. Tulostietoja annetaan paitsi yhteenlasketuista tiedoista niin myös yhtiökohtaisesti. Yhteenlasketut tiedot esitetään vuosikohtaisesti ja yhtiökohtaiset tiedot tarkastelujakson keskiarvojen mukaisina.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on pitkäjänteistä toimintaa, johon vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkkinoiden syklit, mistä johtuen kohtuullisuusperiaatteen toteutumista on arvioitava usean vuoden tilaston perusteella. Arvioon vaikuttaa myös vakuutus- ja sijoitusriskien sitoman pääoman ylläpidon edellyttämä pidemmän aikavälin tuottovaatimus. Yksittäisen tai vain muutaman vuoden perusteella johtopäätöksiä maksutason kohtuullisuudesta ei voida tehdä. Yhtiökohtaisten tietojen analysointiin vaikuttaa lisäksi vakuutuskannan koosta riippuva satunnaisvaihtelu, joka asettaa rajoituksensa tilastollisten johtopäätösten tekemiselle.

Maksutulon kehitys

Vuonna 2009 lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoitti 12 suomalaista vakuutusyhtiötä sekä yksi muussa Eta-valtiossa sijaitsevan vakuutusyhtiön sivuliike¹. Vuoden 2009 tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo² ennen luottotappioiden ja jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä oli 562,1 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2008 oli ollut 590,3 miljoonaa euroa. Maksutulo aleni 4,8 prosenttia. Vuoden 2009 palkkasumma, josta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen

¹ Eta-vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa sijoittautumisoikeuden perusteella.

² Tuloslaskelman mukaiseen maksutuloon eivät sisälly luottotappiot, työsuojelumaksu ja sairaanhoitomaksu (poistui vuonna 2005) eivätkä vuodesta 2007 lähtien myöskään jakojärjestelmämaksut.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

3 (28)

vakuutusmaksun taso on riippuvainen, oli koko talouden osalta (sisältää julkisen sektorin) 1,0 prosenttia pienempi kuin vuonna 2008. Täten lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulokehitys alitti koko palkkasumman yleisen kehityksen.

Markkinaosuudet

Taulukossa 1 esitetään Suomessa toimivien yhtiöiden ja sivuliikkeen markkinaosuudet sekä koko tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua vakuutustoimintaa koskien että erikseen erityyppisten vakuutusten osalta. Vakuutukset on taulukossa luokiteltu pakollisiin työajan taulustotariffitaviin ja erikoistariffitaviin vakuutuksiin sekä vapaaehtoisin työajan ja vapaa-ajan vakuutuksiin. Taulukon luvut ilmoittavat vakuutuslaitosten markkinaosuudet prosentteina. Yhteensävillä kerrotaan kunkin vakuutustyyppin maksutulo miljoonina euroina³.

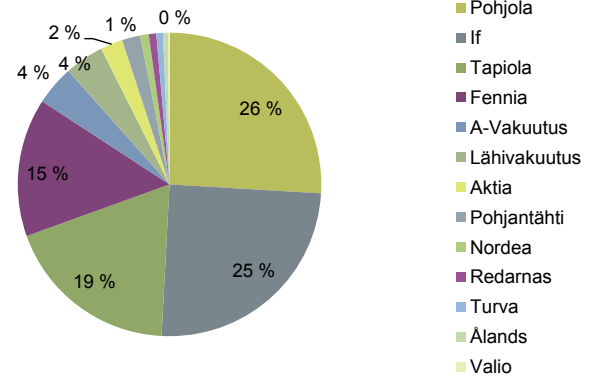
Tapaturmavakuutuslain mukaan pakolliset tapaturmavakuutukset jaetaan erikoistariffitaviin ja taulustotariffitaviin vakuutuksiin. Jos vakuutusmaksu tai vakuutuksen perusteella maksettavien korvausten määrä on riittävän suuri, tulee vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ottaa huomioon vakuutusmaksua määrättäessä. Tällaisia vakuutuksia

kutsutaan erikoistariffitaviksi vakuutuksiksi, ja ne ovat määritelmänsä mukaisesti lähinnä suurten yritysten vakuutuksia. Muita, pienempiä vakuutuksia, kutsutaan taulustotariffitaviksi vakuutuksiksi. Niissä vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto ei vaikuta vakuutusmaksuun.

Pakollisten vakuutusten lisäksi tapaturmavakuutuslaissa säädetään myös mahdollisuudesta ottaa vapaaehtoinen

³ Nordea Vahinkovakuutus on aloittanut lakisääteisten tapaturmavakuutusten myöntämisen vuonna 2007. Sen osalta maksutulon erittely on käytettävissä vasta vuodesta 2008 alkaen.

Markkinaosuudet

Taulukko 1.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja ETA-sivuliikkeiden vakuutusmaksutulon mukaiset markkinaosuudet prosentteina (pykäläviittaukset tapaturmavakuutuslakiin)

	Pakollinen työajan vakuutus, taulustomaksut			Pakollinen työajan vakuutus, erikoismaksut			Vapaaehtoinen työajan vakuutus (57§ 1 mom.)			Vapaa-ajan vakuutus (57§ 2,3 mom.)			Yhteensä		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
A-Vakuutus	5,2	6,1	5,6	1,8	2,2	2,6	9,5	9,7	7,7	5,2	6,1	5,9	3,7	4,4	4,2
Aktia	3,0	3,3	3,4	1,1	1,3	1,6	2,8	2,4	2,6	2,7	2,7	2,8	2,0	2,2	2,4
Fennia	17,7	16,4	15,3	11,8	14,7	14,9	12,3	11,0	10,7	14,3	14,3	15,2	14,0	14,9	14,7
If	21,5	19,3	19,5	35,0	31,4	30,8	12,3	10,0	9,7	28,6	25,1	22,6	28,5	25,4	24,9
Lähivakuutus	7,0	7,8	8,3	0,7	0,7	0,8	7,9	7,7	8,7	4,5	4,5	5,0	3,5	3,9	4,2
Pohjantähti	2,6	2,9	3,3	1,1	1,1	0,9	2,7	2,5	2,6	2,3	2,1	2,2	1,8	1,9	1,9
Pohjola	20,6	21,8	20,1	34,2	30,8	30,0	19,3	20,0	18,7	28,8	30,0	30,3	28,3	27,0	26,0
Redarnas	0,2	0,2	0,1	1,0	1,1	1,0	0,0	0,0	0,0	2,6	2,9	3,1	0,8	0,8	0,8
Tapiola	20,9	19,9	21,3	12,1	14,7	15,8	31,9	33,8	35,6	9,7	10,4	10,3	16,2	17,5	18,7
Turva	0,9	0,8	0,8	0,6	0,5	0,6	1,1	1,2	1,2	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Valio	0,0	0,0	0,0	0,1	0,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5	0,2
Ålands	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Nordea Vahinkovakuutus ⁴		0,8	1,7		0,1	0,2		1,4	2,1		0,8	1,2	0,0	0,5	0,9
Yhteensä (milj. eur.)	196,5	195,2	182,4	311,4	307,2	291,2	39,6	43,3	42,9	42,1	44,5	45,6	589,6	590,3	562,1

4) 18.8.2010 alkaen Tryg. Tryg on tanskalaisen Tryg Forsikring A/S:n Suomen sivuliike.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

4 (28)

vakuutus tietyissä tilanteissa. Korvausetuudet ja korvattavat vahinkotapahtumat ovat tällöin pääsääntöisesti samat kuin lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen vapaaehtoinen työajan vakuutus on tarkoitettu niitä tilanteita varten, jolloin työtä tekevä henkilö ei kuulu pakollisen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi työnantaja itse, työnantajan taloudessa vakinaisesti elävä perheenjäsen tai johtavassa asemassa oleva yhtiön enemmistöosakas. Tapaturmavakuutuslain 57 §:n 2 ja 3 momentin mukaan vapaaehtoisella vakuutuksella voidaan työntekijän tapaturmavakuutusturva laajentaa koskemaan myös vapaa-aikaa.

Vakuutusmaksuista suurin osa aiheutuu pakollisista vakuutuksista. Pakollisten vakuutusten osuus maksutulosta olikin vuonna 2009 84 prosenttia. Pakollisten vakuutusten osalta puolestaan noin 61 prosenttia maksutulosta saatiin erikoistariffioitavista vakuutuksista. Vapaaehtoisissa vakuutuksissa vakuutusmaksut jakautuivat lähes tasan, siten että työajan vakuutusten osuus oli 48 ja vapaa-ajan vakuutusten osuus 52 prosenttia.

Koko liikettä tarkasteltaessa vuonna 2009 suurin markkinaosuus, 26,0 prosenttia, oli Pohjolalla. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 27,0 prosenttia, joten sen markkinaosuus pieneni yhden prosenttiyksikön verran. Myös toiseksi suurimman osuuden omaavalla Ifillä markkinaosuus aleni 0,5 prosenttiyksiköllä 24,9 prosenttiin. Seuraavaksi suurimista Tapiola kasvatti markkinaosuuttaan 1,2 prosenttiyksikköä 18,7 prosenttiin kun taas Fennian markkinaosuus laski 0,2 prosenttiyksikköä 14,7 prosenttiin. Neljä suurinta yhtiötä vastasivat siten 84,2 prosenttia koko markkinoista. Loppujen yhtiöiden yhteenlaskettu markkinaosuus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 0,6 prosenttiyksikköä 15,2 prosentista 15,8 prosenttiin. Sivulla 3 olevassa kuvaajassa esitetään markkinaosuudet vuodelta 2009 suuruusjärjestyksessä.

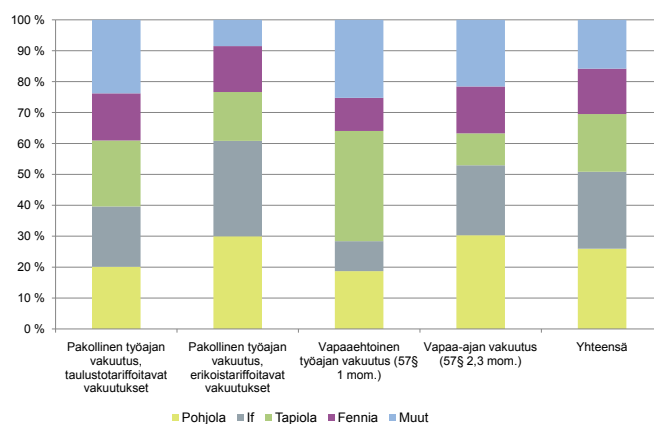
Tarkasteltaessa markkinaosuuksia vakuutustyypeittäin havaitaan, että markkinat jakautuvat eri tavoin eri luokissa. Taulustotariffioitavissa vakuutuksissa melko samansuuruisina olivat Tapiola 21,3 prosentin, Pohjola 20,1 prosentin ja If 19,5 prosentin markkinaosuuksilla. Myös Fennia erottui muista toimijoista 15,3 prosentin osuudellaan. Sen sijaan erikoistariffioitavissa vakuutuksissa If ja Pohjola olivat

selkeästi markkinajohtajia 30,8 ja 30,0 prosentin markkinaosuuksilla, ja Fennia ja Tapiola tulivat perässä Tapiola 15,8 prosentin ja Fennia 14,9 prosentin osuuksilla.

Vapaaehtoisten työajan vakuutusten osalta suurimmat markkinaosuudet oli Tapiolalla (35,6%) ja Pohjolalla (18,7%) ja vapaa-ajan vakuutusten osalta Pohjolalla (30,3%) ja Ifillä (22,6%).

Seuraavassa kuvaajassa esitetään neljän suurimman vakuutusyhtiön osuudet vakuutustyypeittäin.

Markkinaosuudet vakuutustyypeittäin

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

5 (28)

Vakuutusliikkeen tulos

Seuraavissa taulukoissa on esitetty suomalaisten vakuutusyhtiöiden⁵ yhteenlasketuista tiedoista laskettu lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tulos sekä aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat vuosilta 2002–2009. Laskelma on nettoperusteinen eli taulukossa esitetyistä eristä on vähennetty vastaava jälleenvakuuttajan osuus. Vakuutusmaksut ja korvaukset perustuvat tuloslaskelman mukaisiin maksuihin ja korvauksiin sillä erotuksella, että niistä on vuosilta 2002–2006 eliminoitu jakojärjestelmäerät.⁶ Vakuutusliikkeen tulokseen on kohdistettu sijoitustoiminnan tuottoja nettovastuuvelkaa kattaville varoille lasketun tuoton verran. Tulokset esitetään tasoitettuna (Taulukko 2) ja ilman tasoitusta (Taulukko 3) alla kuvatulla tavalla.

Vakuutusliikkeen tasoitettu tuloksesta on eliminoitu tulokseen vaikuttavia poikkeuksellisia tai kertaluonteisia eräiä kuten vastuuvelan laskuperusteisiin tehtyjen muutosten vaikutukset. Edelleen tasoitetussa tuloksessa vakuutustoimintaan kohdistetaan sijoitustoiminnan tuottoja toteutuneiden tuottojen asemasta nettovastuuvelalle lasketun riskittömän tuoton verran. Tasoitetussa tuloksessa on täten eliminoitu tekijöitä, jotka aiheuttavat tulokseen vuotuista heilahtelua ja siten vaikeuttavat tulosten vertailtavuutta. Tasoitettuun tulokseen vaikuttavat kuitenkin volatiliiteettia aiheuttavina tekijöinä erityisesti korvauskulujen ja tasoitusvakuutusmaksujen⁷ vaihtelu.

Pitkällä ajanjaksolla tasoitettu laskelma antaa informaatiota vakuutusmaksuista hinnoittelunäkökulmasta. Koska vakuu-

tusmaksujen määräytymisperiaatteiden tulee olla tiedossa jo vakuustarjouksia tehtäessä ennen vakuutuskauden alkamista, niin vakuutusmaksujen taso kiinnittyy ennen kuin näistä vakuutuksista aiheutuvat kustannukset realisoituvat. Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle on tyypillistä, että vakuutuksista aiheutuvat lopulliset kustannukset selviävät hyvin hitaasti, usein vasta kymmenien vuosien kuluttua. Näin ollen hinnoittelu perustuu yhtiön näkemykseen todennäköisistä tulevista kustannuksista sekä varovaiseen arvioon vakuutusliikkeeseen sitoutuneiden varojen pidemmän aikavälin tulevista sijoitustuotoista. Laskelma, jossa korvauksista

⁵ Laskelmat eivät sisällä Nordea Vahinkovakuutuksen tietoja.

⁶ Kaikkia tapaturmavakuutuslain mukaisia korvauksia ei rahastoida etukäteen, vaan osa niistä rahoitetaan yhteisvastuullisesti niin sanotulla jakojärjestelmällä. Jakojärjestelmään kuuluvat korvaukset katetaan niiden vuotuista tarvetta vastaavalla jakojärjestelmämaksulla, jonka vakuutusyhtiöt voivat sisällyttää vakuutuksenottajilta perimäänsä vakuutusmaksuun. Jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia ovat korvausten indeksikorotukset ja yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen kulukorvaukset. Vuoden 2008 alusta jakojärjestelmä laajennettiin kattamaan myös pitkän latenssijan ammattitaudit sekä vakuuttamattomista työtapaturmista ja Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen tehtävistä aiheutuvat kustannukset. Vuoteen 2006 asti jakojärjestelmäerät sisältyivät vakuutusmaksuihin ja maksettuihin korvauksiin, mutta vuodesta 2007 lähtien nämä erät on siirtoeräluonteensa vuoksi jätetty pois tuloslaskelmasta.

⁷ Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoitusvakuutusmaksu. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasoitusvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus.

Taulukko 2

Lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoitettu nettotulos ilman jakojärjestelmäeräiä, vakuutusyhtiöt yhteensä

Milj. euroa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	keskiarvo 2002-2009	hajonta
1. Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto	425,0	413,4	432,7	534,7	567,0	582,1	578,8	546,3	510,0	
2. Nettovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä laskuperustekorkokululla	41,6	35,1	37,1	23,9	37,5	54,7	50,9	38,2	39,9	
3. Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu	-308,6	-308,9	-340,0	-408,5	-420,5	-397,2	-414,2	-385,3	-372,9	
Vertailukelpoinen kuluerä korvaustoiminnan										
4. hoitamisesta	-30,0	-32,7	-28,9	-32,2	-32,6	-34,0	-38,3	-39,7	-33,5	
5. Liikekulut	-53,5	-55,3	-62,9	-66,5	-71,8	-70,3	-77,4	-76,9	-66,8	
6. Yhteistakuuerän muutos	-1,9	-2,0	-2,2	-2,3	-2,4	-2,4	-2,3	-2,3	-2,2	
7. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos TVLT (netto)	72,6	49,6	35,9	49,3	77,2	132,7	97,5	80,4	74,4	
8. TVLT/ bruttomaksutulo	17,0 %	11,9 %	8,2 %	9,1 %	13,5 %	22,7 %	16,7 %	14,6 %	14,2 %	4,7 %
9. TVLT/ asiakkaalta peritty maksu	13,2 %	9,0 %	6,1 %	7,5 %	11,3 %	19,0 %	14,1 %	12,2 %	11,6 %	4,1 %
Bruttomaksutulo	427,3	416,0	437,8	539,0	571,2	585,3	583,6	549,9	513,8	
Asiakkaalta peritty maksu	551,3	551,6	584,7	654,9	680,1	696,9	692,0	658,0	633,7	
Nettovastuuvelka ilman tasoitusmäärää	2 111,6	2 323,8	2 438,0	2 614,5	2 779,9	2 894,9	2 959,8	3 028,2	2 643,8	

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

6 (28)

on eliminoitu kertaluonteiset laskuperustemuutokset ja jossa sijoitustuotot on laskettu riskittömän tuoton mukaisina, pyrkii antamaan käsityksen vakuutusten odotusten mukaisesta tuottotasosta. Vahinkoihin liittyvän vuotuisen vaihtelun taantuminen edellyttää kuitenkin tasoitetun tuloksen osalta tarpeeksi pitkää tarkastelujaksoa, jotta talouden suhdanteiden vaikutus vahinkomenoon tulisi riittävästi otettua huomioon.

Vertailukelpoisella vakuutusmaksutuotolla (1.) tarkoitetaan vakuutusmaksuvastuun laskuperustemuutosten vaikutuksella ja vuosina 2002–2006 jakojärjestelmän rahoitusosuudella korjattua virallisen tuloslaskelman mukaista omalla vastuulla olevaa vakuutusmaksutuottoa. Vuonna 2009 vakuutusmaksuvastuuseen ei tehty laskuperustemuutoksia. Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto oli vuonna 2009 5,6 prosenttia alhaisempi kuin edellisellä vuonna.

Tasoitettuun vakuutusliikkeen tulokseen allokoidaan tarkastelussa nettovastuuvelkaa kattaville varoille laskettu riskiton sijoitustuotto, mikä tässä yhteydessä tarkoittaa sellaista korkotuottoa, joka vastaa parhaiten Suomen valtion 10 vuoden kuluttua eräänäntyvää obligaatiota. Vuonna 2009 Suomen valtion 10 vuoden obligaatioiden korko oli keskimäärin 3,74 (2008 4,30) prosenttia. Taulukossa riskiton sijoitustuotto on jaettu kahteen osaan, joista toinen kohdistetaan tuottoihin ja toinen kuluihin.

Kuluihin sijoitustuotosta kohdistetaan määrä, joka vastaa edellisen vuoden korvausvastuun diskonttauksen purkautumisesta aiheutuvaa korvauskulun kasvua (laskuperustekorkokulu). Laskuperustekorkokulujen määrä vuonna 2009 oli 76,2 (vuonna 2008 oli 74,4) miljoonaa euroa. Tällä määrällä pienennetään vahinkokorvauskulua (3.).

Se määrä riskittömästä sijoitustuotosta, jota ei tarvita vastuuvelan diskonttauksen vaikutuksen eliminointiin, jää tukemaan vuoden vakuutusmaksutuottoa (2.). Erän voidaan tietysti mielessä katsoa vastaavan sitä asiakashyvitysmäärää, joka voitaisiin antaa riskittömästi vakuutuksenottajille, mikäli liikkeen sitoman pääoman kustannusta ei oteta huomioon. Erän suuruus oli vuonna 2009 38,2 (vuonna 2008 50,9) miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 7,0 (8,7) prosenttia tuloslaskelman mukaisesta bruttovakuutusmaksutulosta. Yhtiöiden ilmoituksen mukaan niiden myöntämä asiakashyvitysmäärä vuonna 2009 oli 35,5 (37,7) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu (3.) saadaan tuloslaskelman mukaisesta omalla vastuulla olevasta korvauskulusta vähentämällä siitä korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut, eliminoimalla vahinkokorvausvastuun laskuperusteisiin tehtyjen muutosten vaikutus, vähentämällä edellä mainittu laskuperustekorkokulu sekä vähentämällä jakojärjestelmän rahoitusosuus vuosilta 2002–2006. Vuonna 2009 vahinkokorvausvastuun laskuperusteisiin tehdyt muutokset pienensivät korvauskulua 2,0 (29,0) miljoonalla eurolla. Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu laski edellisestä vuodesta noin 7 prosenttia.

Vertailukelpoinen kulu korvaustoiminnan hoitamisesta (4.) lasketaan vastaavalla tavalla kuin vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu, eli siitä on vähennetty laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutosten vaikutus. Laskuperustekorkokulun vaikutus oli 0,9 (0,7) miljoonaa euroa. Vuonna 2009 vahinkoselvittelykuluvarauksen laskuperusteisiin tehdyt muutokset kasvattivat korvauskulua 6,7 (0,0) miljoonalla eurolla. Vertailukelpoinen kulu korvaustoiminnan hoitamisesta kasvoi edellisestä vuodesta noin 4 prosenttia. Muut liikekulut (5.) laskivat puolestaan noin yhden prosentin.

Tulosta pienentävänä eränä laskelmassa otetaan vielä huomioon yhteistakuuerän muutos (6.) eli määrä, jolla yhtiö joutuu lakisääteisesti kartuttamaan yhteistakuuerää. Vuonna 2009 yhteistakuuerä oli lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa 68,4, kun se edellisellä vuonna oli ollut 66,1 miljoonaa euroa.

Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos (7.) oli vuonna 2009 80,4 (97,5) miljoonaa euroa ja koko tarkastelujakson 2002–2009 keskiarvo oli 74,4 miljoonaa euroa. Taulukon rivillä (8.) tulos esitetään suhteessa tuloslaskelman mukaiseen bruttomakсутuloon (jakojärjestelmän rahoitusosuudella oikaistuna). Saatu suhdeluku vuonna 2009 oli 14,6 (16,7) prosenttia ja koko tarkastelujaksolla keskimäärin 14,2 prosenttia. Vuoden 2009 tasoitettu tulos vastasi siis koko tarkastelujakson keskimääräistä tulosta.

Huolimatta korvauskuluun liittyvästä satunnaisvaihtelusta, vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu tasoitettu tulos on koko kahdeksan vuoden tarkastelujaksolla ollut selvästi positiivinen. Alimmillaan tulos oli vuonna 2004, jolloin suhdeluku oli 8,2 prosenttia. Suhdeluvun keskiarvo 14,2 prosenttia on korkea, kun sitä vertaa esimerkiksi vastaavaan keskihajontaan, joka oli 4,7 prosenttiyksikköä. Koko alan kan-

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

7 (28)

nalta näyttääkin siltä, että vakuutusten hinnoittelu on ollut turvaavaa.

Taulukon rivillä 9 esitetään vertailun vuoksi suhdeluku, jossa tasoitettu tulos suhteutetaan niin sanottuun asiakkaalta perittyyn maksuun. Toisin kuin tuloslaskelman mukaisiin vakuutusmaksuihin, asiakkaalta perittyyn maksuun sisältyvät myös kaikki ne siirtotuloerät, jotka vakuutusyhtiö on velvollinen asiakkailtaan vakuutusmaksun yhteydessä perimään⁸ (työsuojelumaksu, sairaanhoitomaksu vuoteen 2004 asti ja jakojärjestelmän rahoitusosuus), sekä luottotappiot vakuutusmaksusaamisista. Vuonna 2009 nämä erät muodostivat noin 16,4 prosenttia asiakkaalta peritystä maksusta. Asiakkailta perittyyn vakuutusmaksuun suhteutettuna tarkastelujakson keskimääräinen tulos oli 11,6 prosenttia.

Vakuutusliikkeen tulos

Vakuutusliikkeen (tasoittamaton) tulos saadaan palauttamalla tulokseen tasoitetussa tuloksessa oikaistut vastuuvelan laskuperustemuutosten vaikutukset sekä ottamalla huomioon nettovastuuvelan katteelle laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto. Käypäarvoinen tuotto voi olosuhteista riippuen olla myös edellä mainittua riskitöntä tuottoa pienempi. Näin saatu tulos edustaa vakuutusliikkeen toteutunutta tulosta. Tuloksen hajonta heijastaa vakuutusyhtiöiden vastuulla olevan pitkän aikavälin vakuutus- ja sijoitusriskin tasoa.

Laskelmassa sijoitustuottojen kohdistaminen on tehty jakamalla ensin vakuutusyhtiön tilinpäätöksen mukaiset käypäarvoiset sijoitustuotot nettovastuuvelan, pääoma-vaatimuksen⁹ ja tämän ylittävän pääoman kesken, näiden suhteessa. Tämän jälkeen lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistetaan sen vastuuvelan mukainen osuus vastuuvelalle jaetusta sijoitustuotosta. Tässä sijoitustuottojen

jakosäännössä ei oteta huomioon sitä, että vastuuvelkaa kattava omaisuus saattaa poiketa paljonkin yhtiön koko sijoitusjakaumasta ja että eri vakuutuslajien vastuuvelan katteet saattavat määräytyä eri tavoin riippuen esimerkiksi vastuuvelan duraatiosta.

Vakuutusyhtiölain mukaan yhtiön on vastuuvelkaa katettaessa otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhtiö harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Vastuuvelan katetta koskeekin yksityiskohtainen katesäännöstö, jolla pyritään erityisesti rajoittamaan katteeseen liittyvää keskittymäriskiä ja vastapuoliriskiä. Koska lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vastuuvelasta suurin osa muodostuu eläkevastuista, kattavien varojen varmuuteen ja rahaksi muutettavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tämän johdosta yhtiöt käyttävät olennaisessa määrin rahoitusmarkkinainstrumentteja vastuuvelan kattamiseen.

Taulukossa on vertailun vuoksi esitetty suluissa myös vaihtoehtoinen tulos, jossa nettovastuuvelan tuotto yli riskittömän koron perustuu toisenlaiseen määräytymistapaan. Vaihtoehtoisessa laskelmassa pyritään ottamaan paremmin huomioon vastuuvelan katteen erityisluonne. Vuosien 2007–2009 vaihtoehtoinen sijoitustuotto perustuu yhtiöiltä kerättyihin tietoihin vastuuvelkaa kattavasta omaisuudesta. Vuotta 2007 aikaisempien vuosien osalta tällaista tietoa ei ole käytettävissä, joten sijoitustuotot kohdistetaan lakisääteisen

⁸ Lukuun ottamatta työttömyysvakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksua.

⁹ Vuosina 2002–2007 vakavaraisuuspääoman tavoiteraja VPO1; vuodesta 2008 alkaen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja.

Taulukko 3

Lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä, vakuutusyhtiöt yhteensä

Milj. euroa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	keskiarvo 2002-2009	hajonta
7. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos TVLT (netto)	72,6	49,6	35,9	49,3	77,2	132,7	97,5	80,4	74,4	
10. Vastuuvelan laskuperustemuutosten tulosvaikutuksen palautus	-9,5	-117,1	-50,1	-25,7	-22,2	-6,7	29,0	-4,7	-25,9	
11. Nettovastuuvelan tuotto yli riskittömän tuoton	-81,7	32,4	42,0	82,5	9,7	-3,0	-206,5	138,8	1,8	
12. Vakuutusliikkeen tulos VLT (netto)	-18,6	-35,0	27,8	106,1	64,7	123,1	-80,0	214,4	50,3	
13. VLT/ bruttomaksutulo	-4,4 %	-8,4 %	6,4 %	19,7 %	11,3 %	21,0 %	-13,7 %	39,0 %	8,9 %	17,6 %
(14. Vaihtoeht. VLT/ bruttomaksutulo	21,8 %	-12,3 %	12,2 %	10,3 %	-1,3 %	17,6 %	-4,7 %	39,4 %	10,4 %	16,5 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

8 (28)

tapaturmavakuutuksen vastuuvelan katteelle keskimääräistä jakosääntöä käyttäen. Jakosääntö perustuu oletukseen, että yhtiö pitää sijoitussalkussaan joukkovelkakirjalainoja ensisijaisesti vastuuvelan ja erityisesti eläkevastuiden kattamiseksi¹⁰.

Vaihtoehtoisen laskelman avulla saadaan käsitys siitä, millainen merkitys sijoitustuottojen allokoinnilla on tuloksen kannalta.

Taulukossa 3 esitetään lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoittamaton nettotulos.

Vastuuvelan laskuperustemuutokset (10.) muodostuvat edellä esitellyistä vakuutusmaksuvastuuseen, vahinkokorvausvastuuseen ja vahinkoselvittelykuluvaraukseen tehdyistä muutoksista. Nämä laskuperustemuutokset heikensivät tulosta 4,7 (paransivat 29,0) miljoonaa euroa.

Nettovastuuvulkaa kattaville varoille kohdistettu käypäarvoinen sijoitustuotto otetaan huomioon lisäämällä tulokseen käypäarvoisesta sijoitustuotosta se osa, joka ei sisällynyt tasoitettuun tulokseen. Toisin sanoen tulokseen lisätään käypäarvoisen sijoitustuoton ja riskittömän tuoton erotus (11.). Vuonna 2009 tämä erä oli koko kahdeksanvuotisen tarkastelujakson korkein 138,8 (-206,5) miljoonaa euroa. Voimakas markkinakorkojen lasku ja sijoitustoiminnan tappioiden pieneneminen johtivat pääasiassa korkosijoituksista koostuvan omaisuuden merkittävään arvonnousuun. Vuosi 2009 merkitsi korjausliikettä verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin myyntitappioita ja muita sijoitustoiminnan kuluja kirjattiin ennätysmäärä.

Johtuen korkeista sijoitustuotoista vakuutusliikkeen tulos oli vuonna 2009 ennätyksellisen korkea 214,4 (-80,0) miljoonaa euroa eli 39,0 (-13,7) prosenttia suhteessa bruttomaksutuloon (13.). Tämä ylitti selkeästi kahdeksan vuoden keskiarvon, joka oli 8,9 prosenttia.

Vaihtoehtoista sijoitustuottojen allokoointia käyttäen vakuutusliikkeen keskimääräinen tulos (14.) oli tarkastelujaksolla hieman korkeampi kuin alkuperäisellä sijoitusjaolla, ollen 10,4 prosenttia. Vuositasolla tarkastellen näillä kahdella tavalla lasketut tulokset saattoivat kuitenkin poiketa toisistaan huomattavasti, johtuen pitkälti kahden suurimman sijoitusluokan – korkoinstrumenttien ja osakkeiden – käypäarvoisten sijoitustuottojen erisuuntaisesta kehityksestä kyseisinä vuosina.

Tarkastelujaksolla tasoittamattomalle vakuutusliikkeelle laskettu keskimääräinen tuotto prosentti on selvästi alempi kuin tasoitetulle liikkeelle laskettu. Tähän vaikuttavat sekä korvausvastuun laskuperusteisiin varsinkin vuosina 2003 ja 2004 tehdyt huomattavat muutokset¹¹ että erityisesti vuosien 2002 ja 2008 (vaihtoehtolaskelmassa vuosien 2006 ja 2008) alhaiset sijoitustuotot suhteessa riskittömään tuottoon. Voitollinen vuosi 2009 tasoittaa osaltaan tätä eroa. Kuten odotettua, tasoittamattoman tuloksen vuotuinen vaihtelu (hajonta 17,6 prosenttiyksikköä) oli huomattavasti suurempaa kuin tasoitetulla tuloksella (hajonta 4,7 prosenttiyksikköä).

Tasoittamattoman tuloksen osalta laskettuja suhdelukujia voidaan pitää lähinnä suuntaa-antavina johtuen sijoitustuottojen allokointiin liittyvistä approksimaatioista. Tulosten perusteella näyttäisi kuitenkin siltä, että vakuutusliike on ollut vakuutusyhtiöille keskimäärin kannattavaa.

Vakuustoittoiminnan tulos

Vakuutusliikkeen tulosta laskettaessa arvioitiin vakuutusliikkeen odotusten mukaista ja toteutunutta kannattavuutta. Vakuustoittoiminnan tulosta mitattaessa otetaan huomioon lisäksi se, että vakuustoittoiminnan harjoittamiseen sitoutuu pääomia ja että niitä kattaville varoille saadaan sijoitustuottoja. Vakuustoittoimintaan liittyy riskejä, jotka toteutuessaan aiheuttavat yhtiölle tappioita. Tämän vuoksi yhtiöllä tulee olla pääomia, jotka ovat tarvittaessa käytettävissä tappioiden

¹⁰ Laskelmassa oletetaan, että yhtiö kattaa eläkevastuunsa ensisijaisesti joukkovelkakirjalainojen avulla. Jos yhtiöllä on joukkovelkakirjalainoja enemmän kuin katettava eläkevastuu edellyttää, niin katsotaan, että yhtiö käyttää näitä ensisijaisesti muun vastuuvelan kattamiseen. Näin ollen eläkevastuille laskettu sijoitustuotto perustuisi yleensä lähes kokonaan joukkovelkakirjalainoille saatuun tuottotasoon ja muulle vastuuvallalle laskettu tuotto yleensä tämän ja muiden sijoitusten tuottotasojen painotettuun keskiarvoon.

Koska Finanssivalvonnalla on vuosilta 2002–2004 käytettävissään yhtiöiden käypäarvoiset sijoitustuotot vain koko sijoitussalkun osalta, mutta ei sijoitusinstrumenttikohtaisesti, niin näiden vuosien osalta on vaihtoehtoista tulosta laskettaessa edelleen jouduttu arvioimaan rahoitusmarkkinavälineille saadut keskimääräiset sijoitustuotot.

¹¹ Merkittävimmät korvausvastuun laskuperusteissa tehdyt muutokset liittyivät kuolevuusennustemallin tarkentamiseen kohorttiperusteiseksi eliniän odotteen kasvamisen johdosta sekä diskonttokoron muutokseen korkotasossa tapahtuneen kehityksen seurauksena.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

9 (28)

peittämiseen. Vakuutusyhtiölaissa määritellään vähimmäisvaatimus ja tavoiteraja tällaiselle pääomalle¹². Näitä kutsutaan oikaistun vakavaraisuuspääoman vähimmäismääräksi ja tavoiterajaksi.

Laissa esitetyt pääomavaatimukset lasketaan koko yhtiön tasolla. Jotta pääomat voitaisiin ottaa huomioon tapaturmavakuutusta koskeissa laskelmissa, ne tulee ensin kohdistaa vakuutuslajeille. Tässä laskelmassa lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen sitoutunutta pääomaa arvioidaan lajille kohdistetun oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan avulla. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus pääomavaatimuksesta lasketaan käyttäen jakoperusteena omalla vastuulla olevia maksutuottoja ja vastuovelkaa¹³.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutustoiminnan tulos saadaan, kun vakuutusliikkeen tulokseen lisätään lajille kohdistetun pääomavaatimuksen katteelle laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto. Sijoitustuoton määrittäminen tapahtuu ottamalla lajille kohdistettua pääomavaatimusta vastaava osuus koko pääomavaatimukselle kohdistetuista sijoitusten käypäarvoisista nettotuotoista. Laskelmassa (taulukon rivit 13.–17.) oletetaan, että vastuovelkaa ja pääomavaatimusta kattavaan omaisuuteen liittyvät sijoitustuotot ovat vastavantasoisia kuin koko omaisuuteen liittyvä keskimääräinen sijoitustuotto.

Kuten vakuutusliikkeen tulosta laskettaessa, niin tässäkin esitetään myös vaihtoehtoinen tulos (18.), joka perustuu toisenlaiseen sijoitustuottojen kohdistamistapaan. Siinä vakuutusliikkeen tulos lasketaan käyttäen vaihtoehtoista sijoitustuottojen allokointia, ja arvio sitoutunutta pääomaa kattavalle omaisuudelle saatavasta sijoitustuotosta perustuu

siihen omaisuusmassaan, jota ei tarvita vastuuvelan kattamiseen. Sitoutuneena pääomana käytetään tässä vuoden alun ja vuoden lopun pääomavaatimusten keskiarvoa.

Taulukossa 4 esitetään vakuutustoiminnan tulos.

Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistettu oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja oli vuonna 2009 663,7 (583,5) miljoonaa euroa. Tämän pääomavaatimuksen katteelle kohdistettujen käypäarvoisten sijoitustuottojen arvioidaan olleen 57,9 (-20,3) miljoonaa euroa (15.). Näin ollen vuoden 2009 vakuutustoiminnan tulos oli 272,3 (-100,3) miljoonaa euroa (16.). Suhteutettuna keskimääräiseen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan, tämä tarkoittaa noin 51,2 (-17,3) prosentin tuottoa sitoutuneelle pääomalle (17.). Koko tarkastelujaksolla sitoutuneen pääoman tuotto oli keskimäärin 14,2 prosenttia. Vaihtoehtoinen laskelma johti koko tarkastelujakson osalta hieman alhaisempaan keskimääräiseen tuotto prosenttiin (13,5) kuin alkuperäinen laskelma.

¹² Vakuutusyhtiölaki (521/2008) 12 luku 13 §.

¹³ Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osuus pääomavaatimuksesta lasketaan käyttäen jakosuhdetta.

$$y = \frac{\text{nettovastuovelka}(\text{lak. tap.}) + 0,8 \cdot \frac{B(\text{lak. tap.})}{B} \cdot VT_{\text{min}} + 1,8 \cdot \frac{\text{nettovastuovelka}(\text{lak. tap.})}{\text{nettovastuuelka}} \cdot S}{\text{nettovastuuelka} + 0,8 \cdot VT_{\text{min}} + 1,8 \cdot S}$$

missä B = nettomaksutuotto, VT_{min} = vakuutusteknisistä riskeistä johtuva pääomavaatimus ja S = sijoitusriskistä johtuva pääomavaatimus.

Taulukko 4
Vakuutustoiminnan tulos

Miij. euroa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	keskiarvo 2002-2009	hajonta
13. Vakuutusliikkeen tulos VLT	-18,6	-35,0	27,8	106,1	64,7	123,1	-80,0	214,4	50,3	
15. Oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan tuotto	4,5	29,4	30,5	35,0	24,4	25,3	-20,3	57,9	23,3	
16. Vakuutustoiminnan tulos	-14,1	-5,7	58,3	141,0	89,1	148,3	-100,3	272,3	73,6	
17. Vakuutustoiminnan tulos / keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	-2,8 %	-1,2 %	12,0 %	28,6 %	16,9 %	26,4 %	-17,3 %	51,2 %	14,2 %	21,6 %
(18. Vaihtoehtoinen vakuutustoiminnan tulos / keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	8,2 %	-6,5 %	12,3 %	22,2 %	9,8 %	22,8 %	-9,6 %	48,7 %	13,5 %	18,4 %
Keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	498,8	471,6	484,0	492,9	526,2	561,6	578,3	623,6	537,4	

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

10 (28)

Tunnuslukuja

Yhdistetyn kulusuhteen erittely

Yhdistetty kulusuhde on yksi yleisimmin käytetyistä tuloksen mittareista. Seuraavissa taulukoissa esitetään yhteenveto yhdistetystä kulusuhteesta ja sen muodostumisesta lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa suomalaisten vakuutusyhtiöiden osalta. Suhteet lasketaan omalla vastuulla olevista tiedoista, toisin sanoen jälleenvakuuttajan osuuden vähentämisen jälkeen.

Yhdistetyllä kulusuhteella tarkoitetaan vahinkosuhteen ja liikekulusuhteen summaa. Taulukoissa vahinkosuhde on edelleen jaettu riskisuhteeseen ja korvaustoiminnan hoitokulusuhteeseen. Tunnusluvut annetaan kolmella eri laskentatekniikalla määrättyinä. Näitä ovat perinteinen laskentatapa, perinteinen jossa laskuperustekorkokulu on eliminoitu korvauskuluista sekä vertailukelpoinen, jossa vakuutusmaksutuottoon on lisätty riskitön tuotto vähennettynä laskuperustekorkokululla ja jossa korvauskulusta on eliminoitu laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutoksien vaikutukset. Tunnusluvut lasketaan ilman jakojärjestelmän rahoitusosuuksia.

Taulukossa 5 esitetään riskisuhde. Riskisuhteella tarkoitetaan tässä vahinkosuhdetta, josta on eliminoitu korvaustoiminnan hoitokulut, eli vahingonkorvauksista johtuvaa kulusuhdetta. Perinteisellä laskukaavalla laskettu riskisuhde oli vuonna 2009 keskimäärin 84,1 (79,5) prosenttia ja ilman laskuperustekorkokulua 70,2 (66,7) prosenttia. Vertailukelpoinen riskisuhde oli vastaavasti 65,9 (65,9) prosenttia.

Vahinkosuhdetta laskettaessa korvauskuluihin luetaan myös korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut. Taulukossa 6 esitetään erikseen korvaustoiminnan hoitokulusuhde, jolla tarkoitetaan korvaustoiminnan hoitokulujen suhdetta maksutuottoihin. Perinteisellä laskentatekniikalla suhde oli 8,6 (6,7) prosenttia, missä laskuperustekorkokulun heikentävä vaikutus oli 0,1 (0,1) prosenttiyksikköä. Vertailukelpoinen korvaustoiminnan hoitokulusuhde oli 6,8 (6,1) prosenttia.

Taulukossa 7 esitetään liikekulusuhde. Liikekulusuhde saadaan jakamalla muut kuin korvaustoiminnan tai sijoitustoiminnan liikekulut maksutuotoilla. Perinteisin kaavoin laskettu liikekulusuhde oli keskimäärin 14,1 (13,4) prosenttia. Vertailukelpoinen liikekulusuhde oli 13,2 (12,3) prosenttia.

Yhdistämällä edellisissä tauluissa esitetyt suhdeluvut saadaan yhdistetty kulusuhde (taulukko 8). Perinteisin kaavoin laskettu yhdistetty kulusuhde kasvoi vuonna 2009 edellisestä vuodesta keskimäärin 7,1 prosenttiyksikköä 106,8 prosenttiin. Laskuperustekorkokulun heikentävä vaikutus perinteisin kaavoin laskettuun yhdistettyyn kulusuhteeseen oli 14,1 (13,0) prosenttiyksikköä, joten ilman laskuperustekorkokulua yhdistetty kulusuhde oli keskimäärin 92,7 (86,7) prosenttia. Vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde kasvoi edellisestä vuodesta 1,6 prosenttiyksikköä 85,9 prosenttiin.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

11 (28)

Taulukko 5.
Vakuutusyhtiöiden riskisuhde

	Perinteinen			Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	Korkein	271,9 %	95,4 %	165,1 %	232,2 %	87,8 %	146,0 %	174,3 %	78,5 %
Mediaani	79,7 %	70,9 %	72,4 %	65,7 %	58,1 %	61,4 %	57,5 %	58,1 %	58,8 %
Yhteenlaskettu	81,4 %	79,5 %	84,1 %	69,4 %	66,7 %	70,2 %	62,4 %	65,9 %	65,9 %
Alin	30,7 %	22,8 %	31,0 %	24,8 %	17,4 %	31,0 %	22,6 %	16,0 %	27,3 %

Taulukko 6.
Vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnan hoitokulusuhde

	Perinteinen			Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	Korkein	46,1 %	22,4 %	23,3 %	45,6 %	22,4 %	23,3 %	34,2 %	20,1 %
Mediaani	6,4 %	6,7 %	6,7 %	6,1 %	6,6 %	6,6 %	5,7 %	6,2 %	5,9 %
Yhteenlaskettu	6,0 %	6,7 %	8,6 %	5,9 %	6,6 %	8,5 %	5,3 %	6,1 %	6,8 %
Alin	4,0 %	4,3 %	4,9 %	4,0 %	4,3 %	4,8 %	3,7 %	4,1 %	4,4 %

Taulukko 7.
Vakuutusyhtiöiden liikekulusuhde

	Perinteinen			Vertailukelpoinen		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Korkein	45,3 %	19,7 %	21,8 %	34,0 %	18,0 %	20,4 %
Mediaani	14,9 %	14,1 %	15,6 %	13,6 %	12,8 %	14,4 %
Yhteenlaskettu	12,1 %	13,4 %	14,1 %	11,0 %	12,3 %	13,2 %
Alin	8,8 %	4,7 %	10,7 %	8,0 %	4,5 %	9,9 %

Taulukko 8.
Vakuutusyhtiöiden yhdistetty kulusuhde

	Perinteinen			Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	Korkein	363,3 %	125,9 %	197,6 %	323,1 %	116,2 %	178,3 %	242,5 %	103,9 %
Mediaani	97,9 %	90,2 %	96,2 %	85,6 %	76,3 %	90,0 %	79,5 %	78,3 %	81,2 %
Yhteenlaskettu	99,5 %	99,7 %	106,8 %	87,3 %	86,7 %	92,7 %	78,8 %	84,3 %	85,9 %
Alin	55,3 %	46,7 %	50,3 %	49,4 %	41,0 %	50,3 %	44,9 %	37,8 %	44,2 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

12 (28)

Johtuen erityisesti eläkevastuiden suuresta määrästä, nettokorvausvastuu on lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa noin viisinkertainen nettovakuutusmaksutuloon verrattuna. Taulukossa 9 esitetään herkkyyshanalyysi siitä, miten yhdistetty kulusuhde reagoi maksutulon tai korvausvastuun muutoksiin. Olettaen, että kaikki muut erät pysyvät muuttamattomina yhden prosentin muutos nettovakuutusmaksutulossa tai nettokorvausvastuussa vaikuttaa yhteenlaskettuihin yhdistettyihin kulusuhteisiin seuraavasti:

Taulukko 9.
Yhteenlasketun yhdistetyn kulusuhteen herkkyyshanalyysi (%-yksikkövaikutus)

+ 1 prosentti	Perinteinen			Perinteinen, josta diskonttauksen vaikutus on eliminoitu			Vertailukelpoinen		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Nettovakuutusmaksutulossa	-1,0 %	-1,0 %	-1,1 %	-0,9 %	-0,9 %	-0,9 %	-0,7 %	-0,8 %	-0,8 %
Varsinaisessa nettokorvausvastuussa	4,9 %	5,0 %	5,4 %	4,9 %	5,0 %	5,4 %	4,4 %	4,6 %	5,1 %

+ etumerkki korottaa yhdistettyä kulusuhdetta

Yhdistetyn kulusuhteen kehitys vahinkovuosittain

Edellä annettiin yhteenvetotietoa yhtiöiden yhdistetyistä bruttokulusuhteista tilivuositain. Seuraavassa esitetään yhdistetyn bruttokulusuhteen vuosittainen kehitys vahinkovuosittain. Tämä tarkoittaa sitä, että laskelmassa tarkastellaan erikseen kunkin vahinkovuoden aikana sattuneista vahingoista aiheutuvia vahinkokorvauksia. Vakuutusmaksut muodostuvat kyseiseen vahinkovuoteen kohdistetuista maksuista. Liikekuluja ja vahinkojen hoitokuluja ei tässä kohdisteta vahinkovuosille eikä niitä myöskään seurata vakuutuskausien mukaan. Niiden vaikutusta arvioidaan koko tarkastelujaksolta laskettujen keskimääräisten kulusuhteiden avulla.

Koska asiakashyvityksien myöntäminen eli lähinnä sijoitustoiminnan huomioon ottaminen on lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa keskeisessä roolissa, niin bruttovakuutusmaksuihin ennen tasoitusmaksuarviota lisätään bruttovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä bruttovastuuvelan laskuperustekorkokululla. Bruttovahinkokorvauskuluista eliminoidaan niihin kohdistuva negatiivinen vaikutus bruttovahinkokorvausvastuun diskonttauksesta, eli laskuperustekorkokulu. Myös vastuuvelan laskuperustekorkomuutokset eliminoidaan vahinkovuositaisessa seurannassa.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

13 (28)

Yhdistetty kulusuhde lasketaan siten vertailukelpoisen laskukaavan mukaan.

Laskelma poikkeaa kuitenkin edellisessä kohdassa käytettyä yhdistetyn kulusuhteen laskennasta siten, että bruttovahinkokorvausvastuun muutoksesta poistetaan ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvaraus. Ne yhtiöt, jotka varaavat vastuvelkaan edellä mainitun erän erillisenä eränä, soveltavat useimmiten sellaista laskentatekniikkaa, johon vahinkovuositainen erittely on vaikeasti tehtävissä. Vakuutusyhtiöiden vastuut selviävät vasta vuosikymmenien kuluessa. Erityistä epävarmuutta liittyy sen takia vastuuvelan riittävyteen, joka vaikuttaa lopulliseen vahinkovuositaiseen tulokseen joko positiivisesti tai negatiivisesti. Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausten poisjättäminen tarkastelusta parantaa ainakin alkuvaiheessa riskisuhdetta, joka sitten korjaantuu sitä myöten kun vastuut selviävät.

Niin kauan kuin johonkin vahinkovuoteen liittyy varauksia, vastuuvelan katteelle arvioitu riskitön tuotto vähennettynä vastuuvelan diskonttausmäärällä lasketaan tarkastelussa vakuutusmaksun hyväksi, mikä parantaa tulevia vahinkovuositaisia tunnuslukuja vuosien kuluessa. Alla olevat vahinkovuositaiset vertailukelpoiset tunnusluvut ovat siis vain arvioita lopullisesta tulemast, joka selviää vasta useamman seurantavuoden jälkeen.

Taulukosta voidaan havaita kunkin vahinkovuoden kohdalla merkkejä riskisuhteen alenevasta trendistä. Vaikka arvio vertailukelpoisesta yhdistetystä kulusuhteesta on kaikkien tarkasteltavien vahinkovuosien osalta ensimmäisenä vuonna

lähellä 100 prosenttia (nollatulostasolla), niin se melko nopeasti alenee ja tasoittuu muutaman vuoden kuluttua todennäköisesti alle 100 prosentin tasolle. Tämä johtunee siitä, että sijoitustoiminnan tuottoja (tässä tarkastelussa riskitön 10 vuoden tuotto) ei ole täysimääräisesti huomioitu vakuutusmaksun hinnoittelussa.

Yhtiökohtaiset tulokset

Taulukoissa 11–13 esitetään suomalaisten vakuutusyhtiöiden osalta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusliikkeen ja vakuutustoiminnan tuloslaskelmat tarkastelujakson 2002–2009 keskiarvoina yhtiöittäin. Tulosprosenttien aritmeettisten keskiarvojen vieressä esitetään vastaavat keskihajonnat. Lisäksi taulukossa 14 annetaan liikekulusuhteiden, vahinkosuhteiden ja yhdistettyjen kulusuhteiden aritmeettiset keskiarvot. Kyseiset tunnusluvut lasketaan perinteiseen tapaan omalla vastuulla olevasta liikkeestä perustekorkokulun eliminoimisen jälkeen ja ilman jakojärjestelmäeriä.

Kun koko alaa tarkasteltaessa hinnoittelu on ollut turvaa-va ja sekä vakuutusliike että vakuutustoiminta ovat olleet keskimäärin kannattavia, niin yksittäisten yhtiöiden osalta tilastosta lasketut tulokset poikkeavat toisistaan paljon. Tulosten eroja selittävät paitsi erilaiset maksujen ja sijoitustuottojen tasot niin myös tulosten vuotuinen satunnaisvaihtelu. Yksittäisen yhtiön tulokseen liittyvä vuotuinen vaihtelu on tyypillisesti suurempaa kuin mitä havaitaan yhteenlasketussa aineistossa. Jopa tasoitetussa vakuutusliikkeen tuloksessa – varsinkin maksutuloltaan pienillä yhtiöillä – keskihajon-

Taulukko 10.
Vertailukelpoisia tunnuslukuja kantavuositain (bruttona)

Vahinkovuosi	Riskisuhde									Kahdeksan vuoden keskimääräinen hoitokulusuhde	Kahdeksan vuoden keskimääräinen liikekulusuhde	Arvioitu vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009				
2002	74,02 %	64,93 %	64,98 %	64,87 %	64,81 %	64,02 %	63,14 %	63,00 %	6,15 %	12,18 %	81,33 %	
2003	----	75,99 %	72,17 %	73,49 %	73,22 %	71,92 %	70,33 %	68,45 %	6,15 %	12,18 %	86,78 %	
2004	----	----	79,25 %	70,50 %	66,41 %	65,02 %	65,44 %	62,46 %	6,15 %	12,18 %	80,79 %	
2005	----	----	----	83,22 %	71,95 %	66,84 %	65,88 %	65,61 %	6,15 %	12,18 %	83,94 %	
2006	----	----	----	----	82,88 %	68,25 %	63,85 %	61,91 %	6,15 %	12,18 %	80,24 %	
2007	----	----	----	----	----	86,28 %	74,03 %	69,89 %	6,15 %	12,18 %	88,23 %	
2008	----	----	----	----	----	----	87,10 %	78,91 %	6,15 %	12,18 %	97,24 %	
2009	----	----	----	----	----	----	----	81,44 %	6,15 %	12,18 %	99,78 %	

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

14 (28)

nat saattavat olla huomattavan suuria (enimmillään yli 100 prosenttiyksikköä). Tämä tarkoittaa sitä, että laskukaavan tulosta tasoittava vaikutus toteutuu yksittäisiä vakuutusyhtiöitä tarkasteltaessa kovin eri tavoin yhtiön koosta riippuen.

Tulosten heilahtelussa yhtenä keskeisenä selittäväenä tekijänä on korvauksiin liittyvä satunnaisvaihtelu. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa yhtiön ei ole mahdollista vaikuttaa vahingosta maksettavan korvauksen suuruuteen, joka määräytyy tapaturmavakuutuslain mukaan. Korvaukset eivät riipu vakuutusyhtiön koosta, joten pienellä yhtiöllä yksittäiset vahingot voivat heilauttaa tulosta merkittävästi.¹⁴

Toteutuneita, tasoittamattomia vakuutusliikkeen tuloksia vertailtaessa havaitaan, että yhtiöt ovat menestyneet tarkastelujaksolla vallinneissa suhdanneolosuhteissa hyvin eri tavoin. Suurimmilla yhtiöillä (vertailukelpoinen maksutuotto yli 50 miljoonaa euroa) keskimääräinen vakuutusliikkeen tulos suhteessa bruttomaksutuloon vaihteli -2,9 prosentista 17,2 prosenttiin. Pienimmillä suomalaisilla yhtiöillä (maksutuotto alle 5 miljoonaa euroa) taas keskimääräinen tulos vaihteli -67,3 prosentista 65,2 prosenttiin. Lopuilla yhtiöistä (maksutuotot 5 miljoonasta 50 miljoonaan) tulos asettui 5,6 ja 18,6 prosentin välille.

Keskimääräinen vakuutustoiminnan tulos vaihteli vastaavasti suurilla yhtiöillä 1,7 prosentista 24,1 prosenttiin, keskisuurilla 10,4 prosentista 54,6 prosenttiin ja pienillä 1,3 prosentista 65,2 prosenttiin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan (keskimääräiseen vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan).

Myös yhdistetyissä kulusuhteissa on vastaavasti havaittavissa huomattavia eroja yhtiöiden välillä. Laskuperustekorokululla oikaistun vahinkosuhteen keskiarvo vaihteli 44,6 prosentista 165,0 prosenttiin. Liikekulusuhteen keskiarvo sai vastaavasti arvoja 10,2 ja 26,5 prosentin välillä. Näin ollen keskimääräinen yhdistetty kulusuhde vaihteli yhtiöittäin 61,7 prosentista 187,8 prosenttiin.

¹⁴ Esimerkiksi Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vahinkopoolin alin yhtiön valitsema pooliraja vuonna 2009 oli 0,4 miljoonaa euroa, kun markkinaosuudeltaan pienimmän vakuutusyhtiön maksutulo (ilman jakojärjestelmän rahoitusosuutta) oli tarkastelujaksolla keskimäärin miljoona euroa. Toisin sanoen, jollei yhtiö järjestä vakuutusliikkeelleen muuta jälleenvakuutussuojaa, niin yksittäisestä vahingosta voi aiheutua yhtiölle ainakin tämän poolirajan suuruinen kustannus.

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

15 (28)

Taulukko 11.
Lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tasoitettu nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä, vuosien 2002–2009 aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat (prosenttiyksikköä)

	A-Vakuutus	Aktia	Fennia	If	LähiVakuutus	Pohjantähti	Pohjola	Redarnas	Tapiola	Turva	Valio	Alands
1. Vertailukehityksen vakuutusmaksutuotto	19,2	9,6	69,0	148,0	17,3	8,8	145,0	4,0	83,3	1,8	1,0	2,9
2. Nettovastuuvain riskitön tuotto vähennettynä laskuperustekorkokuluilla	0,8	0,7	4,4	12,3	1,7	0,5	9,9	0,4	8,8	0,2	0,1	0,2
3. Vertailukehityksen vähinkorvauskulu	-11,5	-6,1	-48,6	-101,6	-13,9	-4,3	-108,0	-1,9	-74,2	-1,0	-0,8	-0,9
4. Vertailukehityksen kuluerä korvaustoiminnan hoitamisesta	-1,1	-0,7	-4,3	-9,3	-1,4	-0,5	-8,1	-0,2	-7,3	-0,4	-0,1	-0,2
5. Liikekulut	-3,1	-1,4	-8,0	-20,1	-2,4	-2,1	-14,9	-0,5	-13,3	-0,2	-0,2	-0,5
6. Yhteistakuuerän muutos	0,0	0,0	-0,2	-0,8	0,0	0,0	-0,8	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0
7. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos TVLT (netto)	4,3	2,0	12,2	28,6	1,2	2,4	23,1	1,7	-2,9	0,4	0,0	1,5
8. TVLT/bruttomaksutulo ilman jakojärj.eriä	22,6 %	22,3 %	17,3 %	18,7 %	6,6 %	23,6 %	15,5 %	38,3 %	-3,0 %	9,6 %	-54,2 %	51,4 %
Suhdeluvun 8. keskihajonta	17,9 %	9,1 %	7,2 %	10,8 %	12,8 %	16,2 %	6,5 %	33,8 %	10,3 %	5,8 %	173,9 %	15,2 %
9. TVLT/asiakkaalta peritty maksu	18,9 %	18,7 %	14,2 %	15,1 %	5,4 %	19,5 %	12,7 %	32,7 %	-2,5 %	7,3 %	-35,8 %	43,5 %
Suhdeluvun 9. keskihajonta	15,1 %	7,8 %	6,2 %	8,9 %	10,2 %	13,5 %	5,7 %	28,9 %	8,1 %	4,3 %	80,5 %	12,5 %

Taulukko 12.
Lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä, vuosien 2002–2009 aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat (prosenttiyksikköä)

	A-Vakuutus	Aktia	Fennia	If	LähiVakuutus	Pohjantähti	Pohjola	Redarnas	Tapiola	Turva	Valio	Alands
7. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos TVLT (netto)	4,3	2,0	12,2	28,6	1,2	2,4	23,1	1,7	-2,9	0,4	0,0	1,5
10. Vastuuvain laskuperustemuutosten tuosvaikutuksen palautus	-0,8	0,0	-1,3	-13,0	-0,1	0,0	-7,0	-0,2	-3,1	-0,1	-0,1	-0,2
11. Nettovastuuvain tuotto yli riskittömän tuoton	-0,9	-0,2	1,4	-7,9	-0,1	-0,6	5,5	1,1	3,0	0,1	0,0	0,3
12. Vakuutusliikkeen tulos VLT (netto)	2,6	1,8	12,4	7,7	1,0	1,8	21,6	2,7	-3,0	0,3	-0,2	1,6
13. VLT/bruttomaksutulo ilman jakojärj.eriä	14,1 %	18,6 %	17,2 %	4,1 %	5,6 %	17,2 %	14,8 %	65,2 %	-2,9 %	7,2 %	-67,3 %	55,4 %
Suhdeluvun 13. keskihajonta	23,3 %	20,7 %	23,8 %	29,1 %	23,6 %	21,3 %	27,9 %	55,9 %	23,3 %	11,5 %	114,0 %	25,5 %
(14) Valtioeht. VLT/bruttomaksutulo ilman jakojärj.eriä	15,8 %	19,1 %	20,3 %	12,2 %	7,6 %	19,7 %	11,5 %	41,2 %	-5,8 %	7,8 %	-72,1 %	51,3 %
Suhdeluvun 14. keskihajonta	27,4 %	9,7 %	24,5 %	25,7 %	20,4 %	18,8 %	27,5 %	32,7 %	19,8 %	10,8 %	135,0 %	19,0 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

16 (28)

Taulukko 13.
Vakuutustoiminnan tulos (netto), vuosien 2002–2009 aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat sekä aritmeettiset keskiarvot tunnusluvuista (prosenttiyksikköä)

miljoonaa euro	A-Vakuutus	Aktia	Fennia	If	Lähi-vakuutus	Pohjantähti	Redarnas	Tapiola	Turva	Valio	Ålands
13. Vakuutusliikkeen tulos VLT	2,6	1,8	12,4	7,7	1,0	1,8	21,6	2,7	-3,0	0,3	-0,2
15. Vakavaraisuuspääoman tavoiterajan tuotto	0,3	0,4	3,0	5,4	0,6	0,0	8,1	1,4	3,5	0,1	0,2
16. Vakuutustoiminnan tulos	3,0	2,2	15,4	13,1	1,7	1,8	29,8	4,0	0,5	0,3	0,0
17. Vakuutustoiminnan tulos / keskim. vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	26,9 %	20,7 %	21,5 %	6,8 %	10,4 %	54,6 %	24,1 %	34,0 %	1,7 %	19,5 %	1,3 %
Suhdeluvun 17. keskihajonta	40,6 %	24,4 %	27,6 %	27,1 %	32,3 %	58,8 %	39,4 %	32,0 %	35,2 %	26,7 %	14,9 %
(18. Vaihtoeht. Vakuutustoiminnan tulos / keskim. vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	28,2 %	20,9 %	23,6 %	7,2 %	11,4 %	58,8 %	22,3 %	23,7 %	-1,1 %	19,1 %	6,1 %
Suhdeluvun 18. keskihajonta	42,1 %	14,4 %	28,5 %	27,6 %	28,9 %	54,4 %	37,3 %	18,0 %	26,9 %	23,1 %	23,6 %
Nettovastuuvelka ilman tasotusvastuuta	62,0	29,3	282,4	949,9	55,9	18,4	816,4	14,6	382,9	14,6	7,5
Oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	12,0	9,9	70,5	161,7	16,5	3,4	172,4	11,9	69,5	1,8	5,0

Taulukko 14.
Tunnusluvut, vuosien 2002–2009 aritmeettinen keskiarvo (Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu)

	A-Vakuutus	Aktia	Fennia	If	Lähi-vakuutus	Pohjantähti	Redarnas	Tapiola	Turva	Valio	Ålands
vahinkosuuhde	69,8 %	71,5 %	79,5 %	84,9 %	89,5 %	85,9 %	63,3 %	102,3 %	84,0 %	165,0 %	44,6 %
liikekulusuhde	16,1 %	14,8 %	11,9 %	13,8 %	14,4 %	10,2 %	13,8 %	15,5 %	12,6 %	22,8 %	17,0 %
yhdistetty kulusuhde	85,9 %	86,3 %	91,4 %	98,6 %	103,9 %	96,1 %	77,0 %	117,9 %	96,6 %	187,8 %	61,7 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

17 (28)

Tilastolähteet

Selvityksessä olivat mukana lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat suomalaiset vakuutusyhtiöt:

- A-Vakuutus Oy (A-Vakuutus)
- Aktia Vahinkovakuutus Oy (Aktia)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (Fennia)
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (If)
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö (Lähivakuutus)
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Pohjantähti)
- Pohjola Vakuutus Oy (Pohjola)
- Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag (Redarnas)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola (Tapiola)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Turva)
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Valio)
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag (Ålands)

sekä ETA-sivuliike:

- Nordea Vahinkovakuutus, (Nordea)
(Nordea Vahinkovakuutus on 18.8.2010 lähtien Tryg, Tryg Forsikring A/S Suomen sivuliike)

Tunnusluvut (taulukot 5–8)

Perinteinen

yhdistetty kulusuhde = vahinkosuhde + liikekulusuhde

vahinkosuhde = korvauskulut/maksutuotot = riskisuhde + korvaustoiminnan hoitokulusuhde

riskisuhde = vahinkokorvauskulu/maksutuotot/

korvaustoiminnan hoitokulusuhde = (korvaustoiminnan hoitokulut)/maksutuotot

liikekulusuhde = liikekulut/maksutuotot

Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu

Laskettu kuten perinteiset tunnusluvut missä korvauskulusta on eliminoitu laskuperustekorkokulu

Vertailukelpoinen

Laskettu kuten perinteiset tunnusluvut missä maksutuottoon on lisätty nettovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä laskuperustekorkokululla ja korvauskulusta on eliminoitu laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutoksien vaikutus

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

18 (28)

Tilasto-osa

Seuraavassa esitetään tilastoja vakuutusyhtiöiden yhteenlasketuista tiedoista. Tarkastelussa ovat mukana vain suomalaiset vakuutusyhtiöt lukuun ottamatta vakuutusmaksutulon tarkastelua missä mukana ovat myös Suomessa toimivien sivuliikkeiden maksutulotilastot. Tilastot ovat esitetty bruttoluvuista, siis luvuista ennen jälleenvakuuttajan osuuden vähentämistä.

Kuvaajan otsikossa on kerrottu miltä Excel-tiedoston "taulukko, lakisääteinen tapaturmavakuutus 2002–2009" väliltä esitetty tieto on saatavilla numeerisessa muodossa.

Vakuutusmaksutulo

Vakuutuksenottajilta kerätty vakuutusmaksu sisältää eriä, joita ei lueta vakuutusyhtiön tilinpäätöksen mukaiseen maksutuloon. Tällaisia eriä ovat luottotappiot, työsuojelemaksu, jakojärjestelmämaksu sekä vuoteen 2004 asti sairaanhoitomaksu¹. Näitä siirtotuloksi luokiteltavia eriä ovat työsuojelemaksu ja jakojärjestelmämaksu (ja sairaanhoitomaksu), sillä vakuutusyhtiön tulee tilittää nämä maksut edelleen Työsuojelelahastolle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle (ja Kansaneläkelaitokselle).

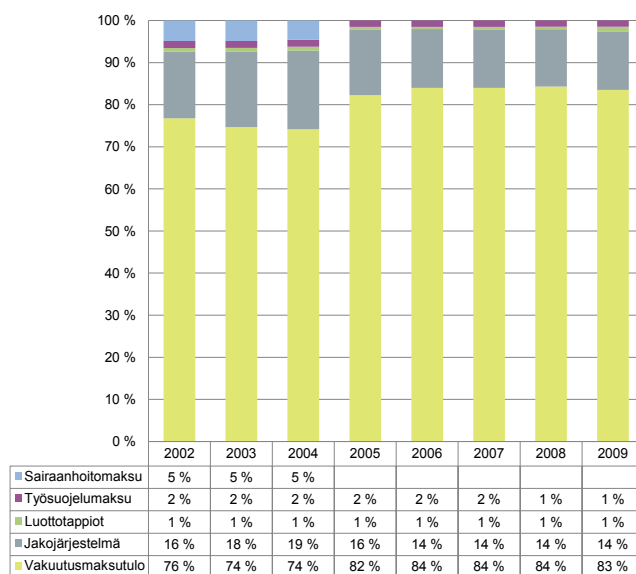
Seuraavassa taulukossa ja kuvaajassa esitetään vakuutuksenottajilta kerätyn maksun muodostuminen. Siirtotulojen osuus koko maksusta on viime vuosina ollut noin 16 prosenttia.

Tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo muodostuu pakollisista työajan taulustomaksuvakuutuksista (eli yleensä pienten yritysten vakuutukset), pakollisista työajan erikoismaksuvakuutuksista (suurten yritysten vakuutukset), tapaturmavakuutuslain 57 § 1 momentin mukaisista vapaaehtoisista työaikavakuutuksista ja 57§ 2 sekä 3 momentin mukaisista vapaa-aikavakuutuksista. Seuraavassa taulukossa ja kuvaajissa on esitetty vakuutusmaksutulon jakauma

sekä vakuutusmaksutulon muodostuminen vakuutustyypeittäin. Kuvaajissa esitetty vakuutusmaksutulo sisältää jakojärjestelmämaksut vuoteen 2006 asti.

¹ Sairaanhoitomaksua kerättiin vuoteen 2004 asti. Se poistui tarpeettomana vuonna 2005, jolloin alettiin soveltaa ns. täyskustannusvastavuutta. Sen mukaan vakuutusyhtiö maksaa julkisen terveydenhuollon palveluista asiakasmaksun asemasta todellisia kustannuksia vastaavan korvauksen.

Maksun muodostuminen

milj. euroa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Vakuutusmaksutulo	427,3	416,0	437,8	539,0	571,2	585,3	586,3	554,7
Jakojärjestelmä	88,3	100,0	109,9	102,0	94,9	96,7	94,7	92,2
Luottotappiot	4,8	4,7	5,6	3,9	3,6	4,3	4,0	7,4
Työsuojelemaksu	9,2	9,2	9,7	10,1	10,3	10,5	10,3	9,7
Sairaanhoitomaksu	27,1	27,1	27,1					
	556,7	557,0	590,1	654,9	680,1	696,9	695,3	664,0

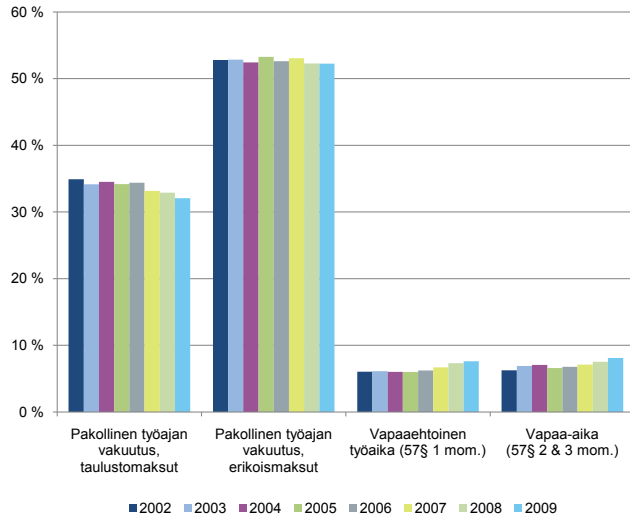

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

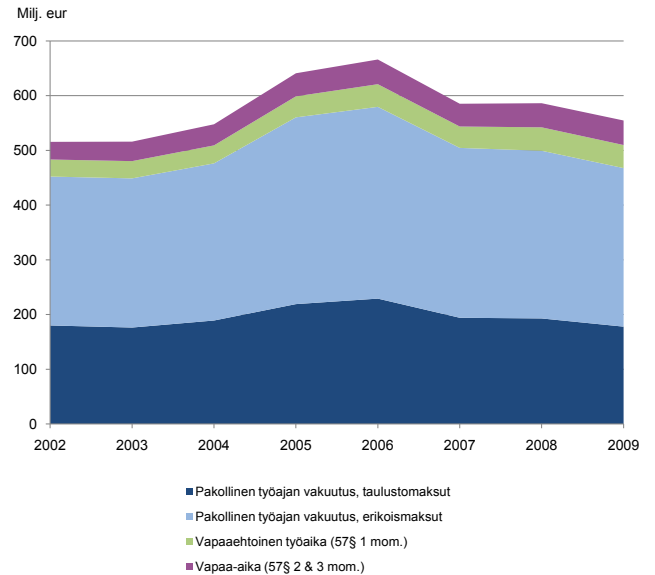
20.12.2010

19 (28)

Vakuutusmaksutulon jakauma

Vakuutusmaksutulo

milj. euroa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pakollinen työajan vakuutus, taulustomaksut	180,0	176,2	189,0	219,0	229,1	194,1	192,8	177,8
Pakollinen työajan vakuutus, erikoismaksut	272,2	272,7	287,2	341,4	350,5	310,5	306,5	289,8
Vapaaehtoinen työaika (57§ 1 mom.)	31,2	31,5	32,9	38,4	41,4	39,1	42,8	42,1
Vapaa-aika (57§ 2 & 3 mom.)	32,2	35,6	38,6	42,2	45,1	41,6	44,1	44,9
Yhteensä	515,6	516,0	547,7	641,0	666,2	585,3	586,3	554,7

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

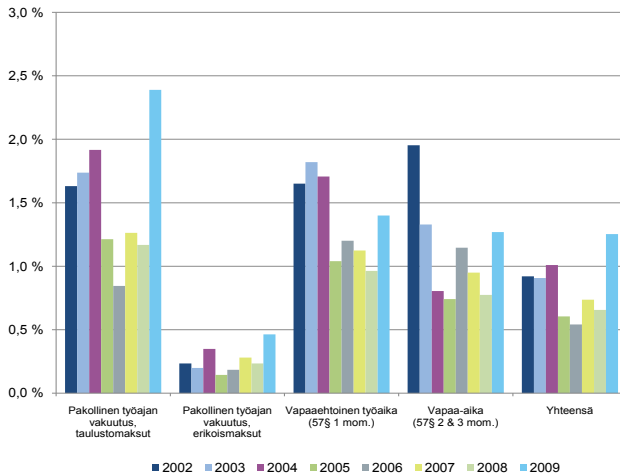
20 (28)

Luottotappiot

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on työnantajalle pakollinen vakuutus. Lisäksi lain mukaan vakuutusyhtiö ei voi kieltäytyä antamasta tai voimassa pitämästä siltä haettua vakuutusta. Tämän vuoksi on tärkeää seurata myös luottotappioiden määrän kehitystä. Työnantajien taloudelliset vaikeudet näkyvät yleensä luottotappioiden lisääntymisenä.

Seuraavassa kuvaajassa esitetään luottotappioiden kehitys tarkastelujaksolla vakuutustyypeittäin.

Luottotappiot prosentteina vakuutusmaksutulosta (10a taulukko 3)

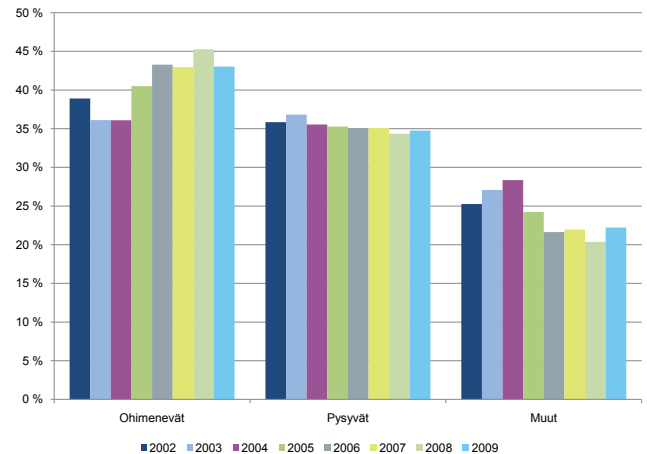

Maksetut korvaukset

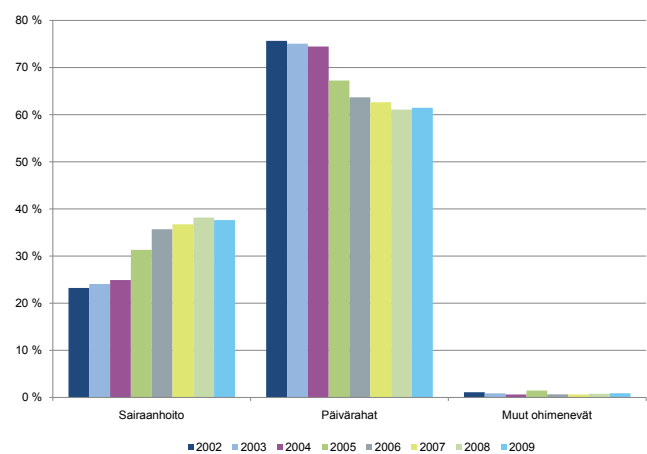
Maksetut korvaukset on jaettu ohimeneviin², pysyviin ja muihin korvauksiin. Ohimenevät korvaukset muodostuvat lähes kokonaan päiväraha- ja sairaanhoitokorvauksista. Pysyvistä korvauksista merkittävimmän osan muodostavat lopullisesti vahvistetut ja väliaikaiset työkyvyttömyyseläkkeet. Muut korvaukset³ koostuvat lähinnä indeksikorvauksista, jotka rahoitetaan vuosittain erillisen jakojärjestelmän kautta.

Seuraavissa kuvaajissa on esitetty maksettujen bruttovahinkokorvausten jakauma sekä ohimenevien ja pysyvien korvausten jakaumat.

Maksettujen bruttovahinkokorvausten jakauma (10a taulukko 4)

Ohimenevien bruttokorvausten jakauma (10a taulukko 4)

² Ohimeneviä korvauksia ovat tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukainen päiväraha, mainitun lain 17 a §:n mukainen, sairaanhoitoon sisältyvän fyysisen hoidon aikainen ansionmenetykskorvaus sekä mainitun lain 14 §:n 3 ja 4 momentissa, 15 §:ssä, 20 §:n 3 momentissa, 41 §:n 5 momentissa, 46 §:n 3 momentissa ja 65 a §:ssä tarkoitetut korvaukset. Lisäksi ohimeneviin korvauksiin luetaan oikeudenkäyntikulut.

³ Muut korvaukset ovat jakojärjestelmän piiriin kuuluvia korvauksia, poolikorvauksia tai korvauksia joita ei voida luokitella ohimeneviksi tai pysyviksi korvauksiksi.

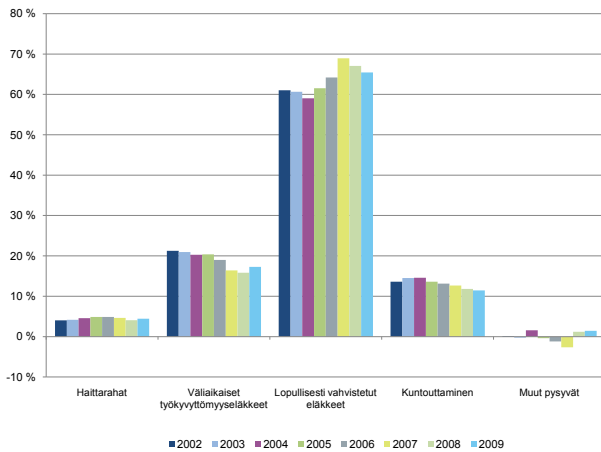

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

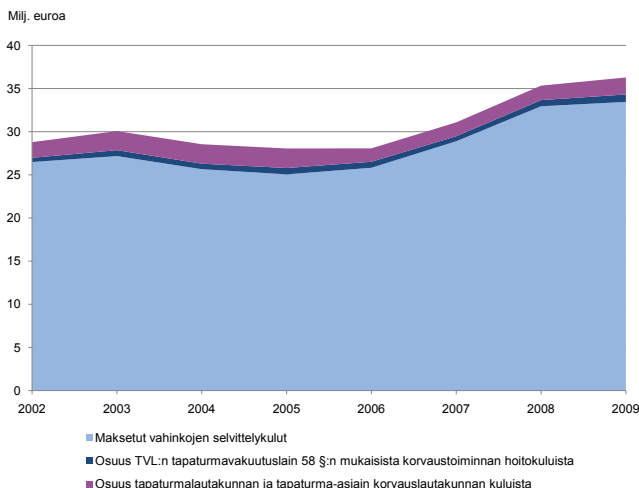
21 (28)

Pysyvien bruttokorvausten jakauma (10a taulukko 4)

Tilinpäätöksen mukaisiin maksettuihin korvauksiin sisältyy myös korvaustoiminnan hoitokuluja. Tällaisia ovat mm. vahingon, eläkehakemuksen ym. vakuutustapahtuman rekisteröinti ja käsittely sekä korvaus/eläkepääätöksen laatiminen ja maksaminen. Korvaustoiminnan kuluihin sisällytetään myös osuudet Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton tapaturmavakuutuslain 58 §:n mukaisista korvaustoiminnan hoitokuluista sekä tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja tapaturma-asioiden korvauslautakunnan kuluista.

Maksetut korvaustoiminnan hoitokulut (10a taulukko 4)

Vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnan hoitokuluista omien kulujen osuus oli 92 prosenttia.

Liikekulut

Liikekulujen kohdistaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen ja allokointi eri toimintoihin perustuu yhtiöiden sisäiseen laskentaan. Kohdistusperiaatteet voivat sen vuoksi vaihdella yhtiöiden ja vuosien välillä.

Liikekulusta merkittävimpiä ovat vakuutusten hankinnasta ja hoitamisesta aiheutuvat välilliset ja välittömät kustannukset.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat yhtiöt keräävät omien vakuutusmaksujen veloituksen yhteydessä myös työttömyys- ja ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuja, jotka tilitetään eteenpäin. Tästä työstä vakuutusyhtiöille maksetaan hoitopalkkioita. Nämä sekä menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet pienentävät liikekuluja.

Liikekulut (10a taulukko 6)

Vastuuvelka

Vakuutusyhtiön vastuuvelka muodostuu vakuutusmaksuvastuusta, korvausvastuusta, tasoitusmäärästä ja yhteistakuuerästä. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vastuuvelasta 95% on korvausvastuuta.

Korvausvastuun muodostuminen

Seuraavassa kuvaajassa esitetään bruttokorvausvastuun jakautuminen erityyppisiin vastuisiin.

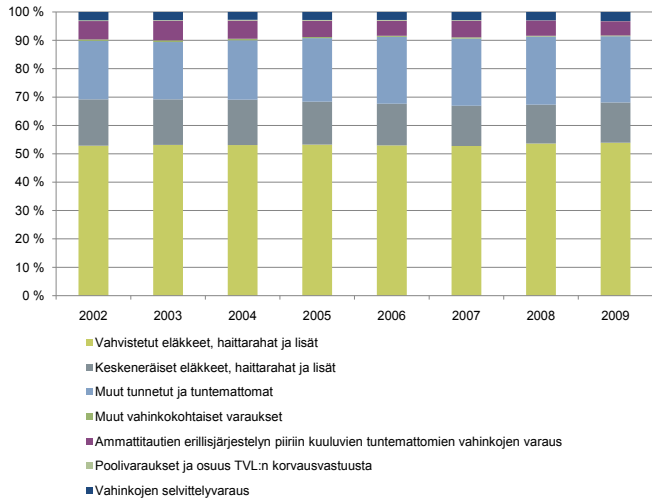

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

22 (28)

Varsinaisen bruttokorvausvastuun jakauma (10c taulukko 1)

Viimeisen kahdeksan vuoden aikana bruttokorvausvastuun jakaumassa ei ole tapahtunut suurempia muutoksia. Merkittävä osa, noin 68 prosenttia, varsinaisesta bruttokorvausvastuusta liittyy pitkäaikaisiin eläkemuotoisiin vastuisiin. Jakojärjestelmästä maksettavat korvaukset, kuten indeksikorotukset, eivät sisälly vakuutusyhtiön tulevia korvauksia varten varattuun varsinaiseen korvausvastuuseen.⁴

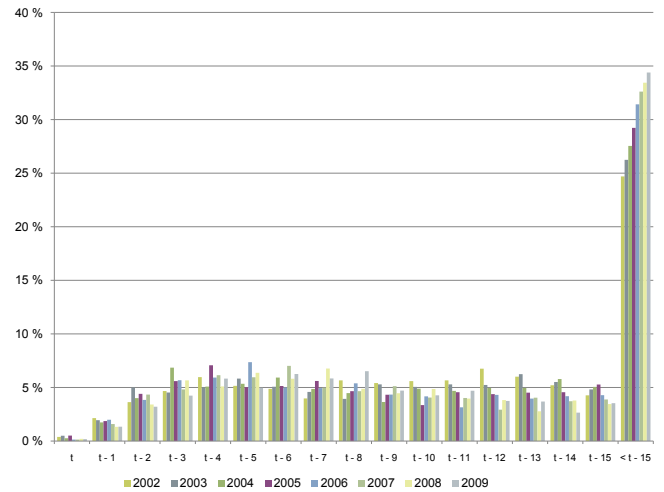
Korvausvastuun sattumisvuositainen jakauma

Korvausvastuu muodostuu varauksista, jotka liittyvät useana eri sattumisvuonna tapahtuneisiin tai ilmenneisiin vahinkoihin. Seuraavissa kuvissa esitetään tarkasteltavien kahdeksan tilivuoden osalta korvausvastuun muodostuminen eri sattumisvuosina aiheutuneista vahingoista. Koska korvausvastuun jakautuminen sattumisvuosiin kuitenkin riippuu voimakkaasti korvaustyypistä, niin kuvaajat esitetään erikseen kolmen merkittävimmän korvaustyypin osalta:

1. vahvistetut eläkkeet, haittarahat ja lisät
2. keskenkäydyt eläkkeet, haittarahat ja lisät
3. varaukset muille tunnetuille tai tuntemattomille vahingoille (lukuun ottamatta ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarauksista)

Jakauma annetaan myös näiden luokkien yhteenlasketuista luvuista.

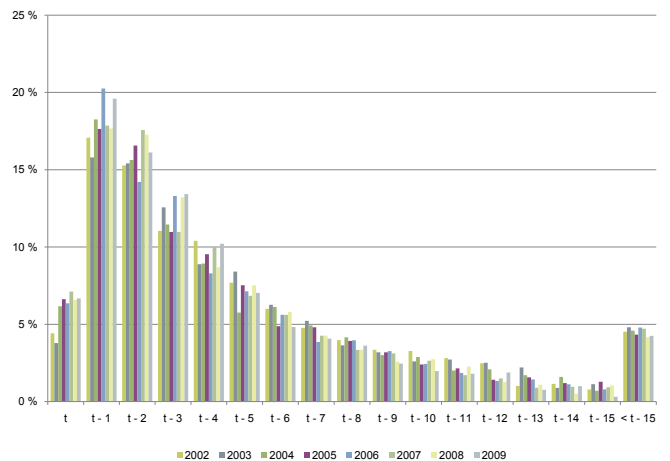
1. Vahvistettujen eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuositainen jakauma (10c taulukko 2)

t=tilinpäätös vuosi

Korvausvastuusta suurin osa eli noin 54 prosenttia muodostui vahvistetuista eläkkeistä, haittarahoista ja lisistä. Vahvistettujen eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuodet ovat tyypillisesti erittäin vanhoja. Yli 50 prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat yli 10 vuotta vanhoja.

2. Keskenkäydyt eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuositainen jakauma (10c taulukko 2)

⁴ Vuodesta 2008 alkaen TVL:lle aiheutuvat korvauskustannukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla. Näin ollen vakuutusyhtiöiden taseessa ei ole korvausvastuuta näitä kustannuksia varten vuodesta 2008 lähtien.

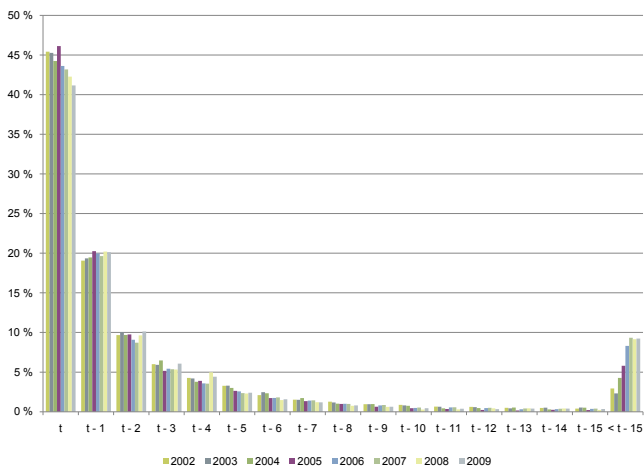
Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

23 (28)

Korvausvastuusta noin 14 prosenttia muodostui keskeneräisistä eläkkeistä, haittarahoista ja lisistä. Keskeneräisten eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuodet painottuvat selvästi tuoreempiin vuosiin. Noin 73 prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat korkeintaan viisi vuotta vanhoja. Varauksista kuitenkin lähes 5 prosenttia liittyy yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin, mikä osoittaa varauksen hidasta selviämistä.

3. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien* vahinkojen varauksen sattumisvuositainen jakauma (10c taulukko 3)

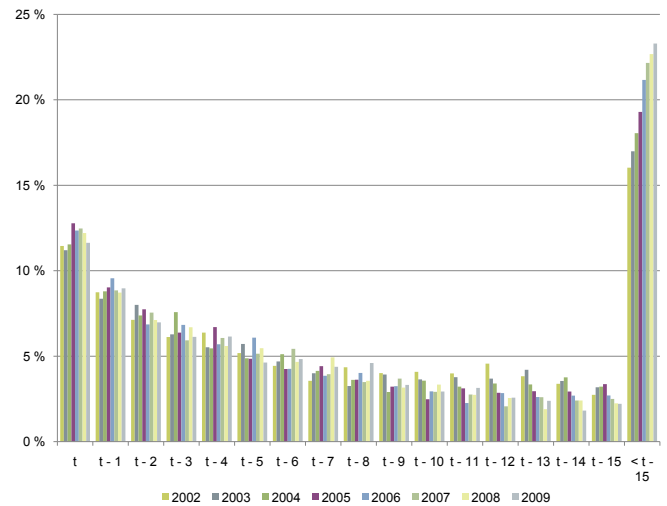

* Lukuun ottamatta ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta.

Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen varaus muodostuu pääosin ns. kollektiivivarauksesta. Varauksessa otetaan huomioon tyypillisesti sekä tunnetut että tuntemattomat ohimenevät korvaukset ja tuntemattomat pysyvät korvaukset. Tämä varaus vastaa noin 23 prosenttia koko korvausvastuusta.

Ohimenevät korvaukset selviävät pysyviä korvauksia nopeammin. Hetkenä, jolloin tuntematon pysyvä korvaus tulee tunnetuksi, varaus tavallisesti siirtyy keskeneräisiin eläke-, haittaraha- tai erilaisten lisien varauksiin. Tämän takia varaus muille tunnetuille ja tuntemattomille vahingoille painottuu erittäin voimakkaasti tuoreempiin sattumisvuosiin.

Yhteenlaskettu sattumisvuositainen jakauma

Luokkien 1–3 yhteenlaskettu korvausvastuu muodostaa noin 91 prosenttia koko korvausvastuusta. Yhteenlasketusta bruttokorvausvastuun sattumisvuosijakaumasta noin 45 prosenttia varauksista liittyy korkeintaan viisi vuotta vanhoihin sattumisvuosiin. Yli 10 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin liittyy noin 35 prosenttia vastuusta. Varaukset yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin suhteessa muihin sattumisvuosiin on kahden viimeisen vuoden aikana kasvanut 1,1 prosenttiyksikköä.

Vahinkokorvausvastuun selviämisenjakauma

Seuraavissa kuvaajissa esitetään vahinkokorvausvastuun selviämisenjakauma, eli arvio tilivuoteen (t) mennessä sattuneista vahingoista aiheutuvista (diskontatuista) kassavirroista tilivuotta seuraavien vuosien aikana. Kuvaajat perustuvat tilivuonna tehtyyn alkuperäiseen arvioon vahinkojen selviämisestä. Erät esitetään suhteessa tilivuoden korvausvastuuseen, joten kunkin vuoden korvausosuudet summautuvat 100 prosenttiin.

Selviämisenjakaumat vaihtelevat suuresti korvaustyyppistä riippuen. Tämän vuoksi jakaumat annetaan erikseen ohimenevien korvausten ja pysyvien korvausten osalta.

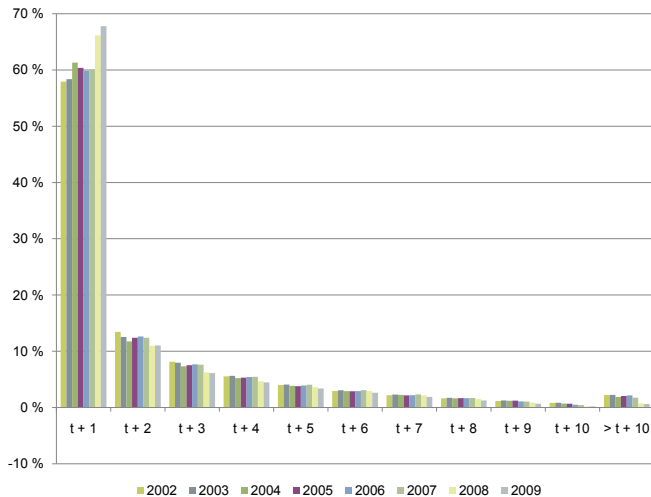

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

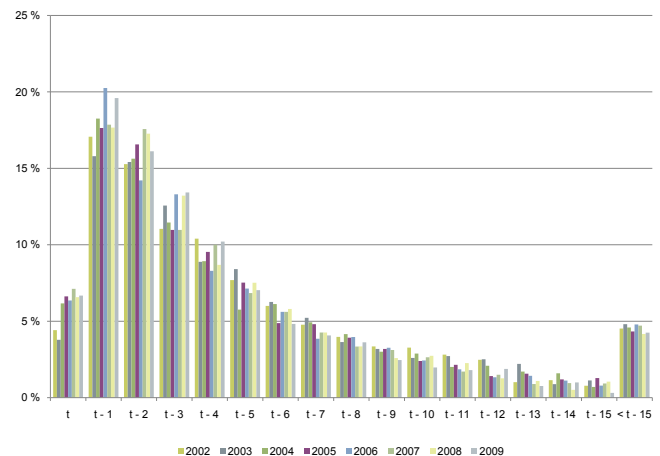
20.12.2010

24 (28)

Bruttovastuuvelan ohimenevien korvausten arvioitu selviämistäjakauma (10c taulukko 4)

Bruttovastuuvelan keskeneräisten pysyvien korvausten arvioitu selviämistäjakauma vahvistamishetkeen (10c taulukko 4)

Bruttokorvausvastuun ohimenevien korvausten arvioitu selviämistäjakauma (purkautuminen) painottuu selvästi tuoreimpiin sattumisvuosiin. Noin 85 prosenttia vastuusta arvioidaan tulevan maksetuksi kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Vahinkojen pääasiallisesta nopeasta selviämisestä huolimatta noin 0,6 prosenttia vastuusta arvioidaan maksettavan vasta 10 vuoden jälkeen.

Bruttokorvausvastuun pysyvien korvausten osalta selviämistäjakauma on luonnollisestikin hyvin erinäköinen. Seuraavassa kuvaajassa esitetään pelkästään keskeneräisten pysyvien korvausten selviäminen. Edelleen, tilivuoden jälkeen vahvistettavia eläkkeitä, haittarahoja ja lisiä käsitellään jakaumassa kertakorvauksina siten, että ne otetaan huomioon vahvistamishetkellä pääoma-arvostaan. Tämän jälkeen niiden ryhmittely muuttuu vahvistetuiksi pysyviksi korvauksiksi, ja ne poistuvat kuvaajasta. Vahvistetuista eläkkeistä, haittarahoista ja lisistä maksettavia korvauksia ei siten oteta huomioon selviämistäjakaumassa. Kun keskeneräinen pysyvä vastuu vahvistetaan, niin tällöin vakuutusyhtiön vastuusta poistuu myös merkittävä määrä epävarmuutta.

Selviämistäjakauman erilaisesta profiilista huolimatta myös keskeneräisten pysyvien korvausten kohdalla arvioitu selviämistäjakauma painottuu tuoreimpiin sattumisvuosiin. Kolmen ensimmäisen vuoden aikana vastuusta arvioidaan selviävän noin 53 prosenttia. Noin 13 prosenttia vastuusta arvioidaan kuitenkin selviävän vasta 10 vuoden jälkeen.

Koska keskeneräisten pysyvien korvausten korvausvastuu on huomattavan suuri (noin kuusinkertainen) verrattuna ohimenevien korvausten vastuuseen, niin näiden yhteenlaskettu selviämistäjakauma muistuttaa keskeneräisten pysyvien korvausten jakaumaa. Kokonaisarviona noin 58 prosenttia korvausvastuusta arvioidaan selviävän kolmen vuoden sisällä ja 72 prosenttia viiden vuoden sisällä. Noin 12 prosenttia vastuuvälästä arvioidaan selviävän vasta 10 vuoden jälkeen.

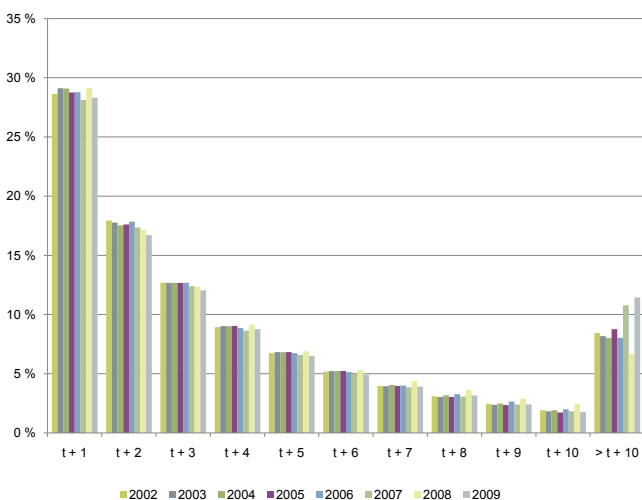

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

25 (28)

Bruttovastuuvelan ohimenevien ja keskeneräisten pysyvien korvausten arvioitu selviämisaika (10c taulukko 4)

Korvausvastuun riittävyys

Seuraavassa taulukossa arvioidaan sitä, miten hyvin kunakin vahinkovuonna tehty varaus vahinkokorvausvastuuseen on riittänyt näistä vahingoista aiheutuvien vahinkokorvausten maksamiseen. Taulukossa verrataan alkuperäistä arviota vahinkovuoden jäljellä olevasta korvausvelvollisuudesta (eli vahinkovuonna sattuneista vahingoista varattua vahinkokorvausvastuun määrää vahinkovuonna tehdyn tilinpäätöksen mukaisesti) vahinkoa seuraavina vuosina tarkentuneeseen arvioon näistä korvauksista. Tarkentunut arvio muodostuu arviohetken mennessä maksetuista korvauksista lisättyinä

arviohetkellä tehdystä varauksesta tulevaisuudessa maksettavia korvauksia varten. Laskelmassa eliminoidaan diskonttauksen purkautumisesta ja diskonttokoron muutoksesta aiheutuva ero korvauksissa.

Taulukossa esitetyt luvut saadaan suhteuttamalla kunakin vuonna tarkentunut arvio vahinkovuoden alkuperäiseen arvioon. (Vahinkovuonna suhdeluku on aina 100 prosenttia.) Sataa prosenttia suurempi suhdeluku tarkoittaa sitä, että alkuperäinen arvio korvausvastuusta ei ole osoittautunut riittäväksi.

Vahinkokorvausvastuun riittävyttä tarkastellaan tuoreimman (eli vuonna 2009 tehdyn) arvion perusteella. Taulukosta nähdään, että korvausvastuu on vahinkovuosina 2002, 2003 ja 2008 osoittautunut riittämättömäksi. Havaittu virhemarginaali on kuitenkin alle 5 prosentin, joten havaittu poikkeama ei ole olennainen.⁵

⁵ Selvityksessä 0–5 prosentin virhemarginaalia pidetään ei olennaisena (eli normaalina virhearviona), 5–10 prosentin virhemarginaalia kohtuullisena, 10–20 prosentin virhemarginaalia merkittävänä ja yli 20 prosentin virhemarginaalia erittäin merkittävänä.

Bruttovahinkokorvausvastuun riittävyysseuranta (10b taulukko 3)

Kantavuosi Riittävyysprosentti*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
2002	100,0 %	103,3 %	104,0 %	103,9 %	104,1 %	102,9 %	101,4 %	101,3 %
2003	----	100,0 %	107,2 %	110,5 %	110,5 %	108,6 %	105,9 %	102,4 %
2004	----	----	100,0 %	106,2 %	98,8 %	96,7 %	98,2 %	92,2 %
2005	----	----	----	100,0 %	106,0 %	96,8 %	95,5 %	95,3 %
2006	----	----	----	----	100,0 %	95,5 %	87,9 %	84,4 %
2007	----	----	----	----	----	100,0 %	97,1 %	90,5 %
2008	----	----	----	----	----	----	100,0 %	101,9 %
2009	----	----	----	----	----	----	----	100,0 %

* Aloittavan varauksen riittävyysprosentti on 100

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

26 (28)

Vastuuelan diskonttaus

Varsinaisesta bruttokorvausvastuusta noin 82 prosenttia oli diskontattua vastuuelkaa. Diskontattu vastuuelka muodostuu pelkästään eläkeluotoisista vastuista. Keskimääräinen diskonttokorko laski edellisvuodesta ja oli 3,06 (3,11) prosenttia. Sovellettu laskuperustekorko vaihteli huomattavasti yhtiöstä riippuen. Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenvedotietoa yhtiöiden soveltamista diskonttokoroista. Taulukkoon on myös lisätty tieto asetuksella säädetystä⁶ korkeimmasta sallitusta diskonttokorosta.

Sovellettu laskuperustekorko

	2005	2006	2007	2008	2009
Korkein	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Mediaani	3,43 %	3,40 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Keskiarvo	3,29 %	3,28 %	3,11 %	3,11 %	3,06 %
Alin	2,50 %	2,50 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Korkein sallittu diskonttokorko	3,90 %	3,80 %	3,70 %	3,60 %	3,50 %

Ammattitaudit

Silloin kun on kyse ammattitaudista, tapaturman sattumishetkeä vastaa se ajankohta, jona ammattitauti on ilmennyt. Jollei erityisistä syistä muuta johdu, ammattitaudin ilmenishetkenä pidetään sitä ajankohtaa, jona sairastunut henkilö ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkittavaksi silloin tai myöhemmin ammattitaudiksi todetun sairauden johdosta.

Jollei sairastunut henkilö enää ammattitaudin ilmetessä ole siinä työssä, josta tauti on voinut aiheutua, määräytyy korvausvelvollisuus sen mukaan, minkä työsuhteen perusteella

suoritettu työ on viimeksi voinut aiheuttaa taudin (viimeinen mahdollinen altistumisvuosi). Jos korvausvelvollisuuden määräävä altisteinen työsuhte on päätynyt ennen ilmeneishetkeä, ammattitauti kuuluu ns. erillisjärjestelyn piiriin.

Ammattitaukeista maksettiin vuonna 2009 korvauksia 62,0 miljoonaa euroa, mikä vastasi 15 prosenttia maksetuista bruttovahinkokorvauksista. Erillisjärjestelyn osuus tästä oli 17,8 miljoonaa euroa eli 28 prosenttia.

Seuraavassa taulukossa esitetään vuoden 2009 loppuun mennessä tietoon tulleiden ammattitautitapausten lukumäärä ilmenemisvuosilta 2002–2009 sekä niistä maksetut korvaukset ja tehdyt varaukset. Taulukossa esitetään myös erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien ammattitautien osuudet näistä.

⁶ Sosiaali- ja terveysministeriön asetus henki- ja vahinkovakuutusyhtiön vastuuelan laskennassa käytettävästä enimmäiskorosta (610/2008).

Tunnetut ammattitaudit (milj. euroa) ja erillisjärjestelyn osuus prosentteina (10d taulukko 1 ja 10d taulukko 2)

Ilmenemisvuosi	Maksetut bruttovahinkokorvaukset		Vahinkokohtaiset brutto-varaukset		Yhteensä		Vahinkojen lukumäärä	
	Milj. euroa	%	Milj. euroa	%	Milj. euroa	%	Luku	%
2002	24,6	32,7 %	18,2	37,3 %	42,8	34,6 %	3 900	12,7 %
2003	22,5	36,4 %	19,3	39,0 %	41,8	37,6 %	3 802	14,4 %
2004	23,8	31,7 %	24,6	39,2 %	48,4	35,5 %	3 925	17,0 %
2005	24,9	34,2 %	28,7	37,5 %	53,6	36,0 %	3 985	12,2 %
2006	18,5	34,6 %	25,2	43,8 %	43,7	39,9 %	3 470	12,2 %
2007	13,2	35,8 %	22,0	36,2 %	35,2	36,0 %	3 385	12,1 %
2008	7,7	35,4 %	16,0	45,4 %	23,7	42,1 %	2 802	11,6 %
2009	1,3	25,6 %	3,4	48,2 %	4,6	41,9 %	1 140	10,8 %

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

Ammattitautitapauksissa raportointiviive on usein merkittävä. Seuraavasta taulukosta nähdään, miten vuonna 2009 ilmoitetut ammattitaudit kohdistuvat ilmenemisvuosille 2002–2009. Lukumäärät annetaan erikseen erillispiiriin kuuluvista ja muista ammattitaukeista. Taulukosta havaitaan, että erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien ammattitautien osuus ilmoitetuista ammattitautitapauksista on merkittävä, mutta että ne tulevat tietoon hitaammin kuin muut ammattitaudit.

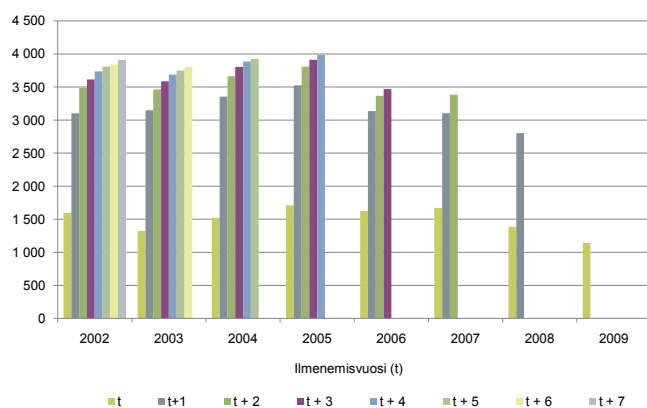
Vuonna 2009 ilmoitetut ammattitaudit ilmenemisvuosittain (lkm)

Ilmenemisvuosi	Ammattitaudit ilman erillisjärjestelyn piiriin kuuluvia	Erillisjärjestelyn piiriin kuuluvat ammattitaudit	Ammattitaudit yhteensä
2002	49	10	59
2003	39	15	54
2004	17	22	39
2005	49	24	73
2006	78	24	102
2007	196	85	281
2008	1 216	199	1 415
2009	1 017	123	1 140

Ammattitautien ilmoittamiseen liittyvä raportointiviive vaikeuttaa huomattavasti niistä aiheutuvien korvausmäärien arviointia. Tämä koskee erityisesti erillisjärjestelyn piiriin lukeutuvia ammattitaukeja. Ammattitautien ja erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen aiheuttama epävarmuus vastuuvälässä vaihtelee kuitenkin huomattavasti eri vakuutusyhtiöiden välillä vakuutuskannan luonteesta riippuen.

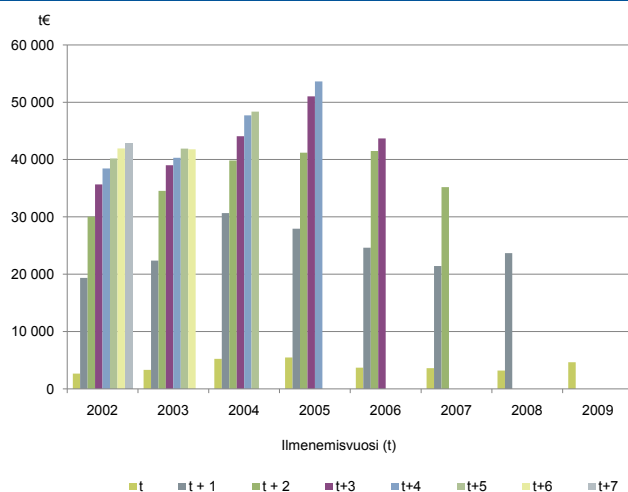
Seuraavissa kuvaajissa esitetään ammattitautien ilmene- misvuosikohtainen lukumäärän sekä maksettujen ja vahin- kokohtaisesti varattujen korvausten kumulatiivinen kehitys.

Ammattitautien lukumäärän kehitys (10d taulukko 1 ja 10d taulukko 2)

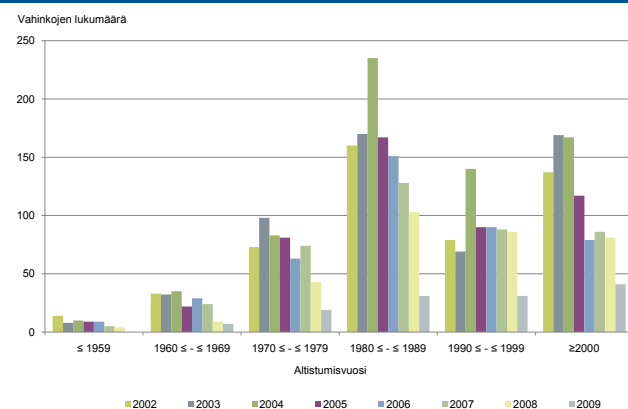
Kuvaajista voidaan nähdä, että vaikka suurin osa ammatti- taudista tulee tietoon ilmenemisvuonna ja sitä seuraavana vuonna, niin ammattitaukeja todetaan myös pidemmän ajan kuluttua altistumisesta. Korvausmäärillä mitattuna merkittä- vimpiä ovat ilmenemisvuotta seuraavat kolme vuotta.

Ammattitautien maksetut korvaukset lisätynä vahinkokohtaisilla varauksilla (10d taulukko 1 ja 10d taulukko 2)

Seuraavassa kuvaajassa esitetään vielä ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen lukumäärät altis- tumisvuosikymmenittäin ja ilmenemisvuosittain. Kuvaajassa ovat mukana sellaiset ammattitaudit, joista on maksettu kor- vauksia tai tehty varauksia vuonna 2009. Kuvaajasta näh- dään, että erillisjärjestelyä koskevia ammattitauti-ilmoituksia on tehty erityisen runsaasti koskien vuonna 1980 alkaneella vuosikymmenellä tapahtuneita altistuksia.

Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen ilmenemisvuosittainen kehitys (10d taulukko 3)

Selvitys lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuudesta 2002–2009

20.12.2010

28 (28)

Vakuutusyhtiö varautuu vastuuvelassaan etukäteen työtapa-
turmista ja ammattitaupeista tulevaisuudessa maksettaviin
korvauksiin. Työtapa-
turmien ja tavanomaisten ammattitau-
tien riskit voidaan yleensä arvioida kokemukseräisen tiedon
perusteella. Sen sijaan riskin suuruuden arvioiminen on
haasteellista sellaisten ammattitautien kohdalla, joissa taudin
aiheuttaneesta altistuksesta taudin puhkeamiseen kuluu
pitkä aika (latenssiaika). Esimerkiksi asbestin ja kemiallisten
tekijöiden työssä aiheuttaman syövän latenssiaika voi olla
jopa 15–30 vuotta. Erityisen vaikeaa vastuuvelan arviointi on
sellaisten työelämässä mahdollisesti esiintyvien altisteiden
aiheuttamissa ammattitaupeissa, joiden osalta syy-seuraus-
suhdetta ei tällä hetkellä vielä edes tunneta.

Johtuen pitkän latenssiajan ammattitautien korvauksiin
liittyvästä epävarmuudesta, vuodesta 2008 lähtien näihin
liittyvät korvaukset rahoitetaan vuosittain jakojärjestelmällä.
Pitkän latenssiajan ammattitaupeihin liittyvää tulevaa kor-
vausvelvoitetta ei näin ollen enää varata vakuutusyhtiön
vastuuvelkaan. Tämä koskee ammattitaupeja, joissa altistuk-
sesta, joka on voinut viimeksi aiheuttaa ammattitaudin, on
taudin ilmetessä kulunut vähintään viisi vuotta, ei kuitenkaan
näistä ammattitaupeista johtuvia korvaustenhoitokuluja.
Muutos koskee vain sellaisia ammattitaupeja, joissa altistus-
ta, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin, on ollut
1.1.2008 tai sen jälkeen. Tämä tulee ajan mittaan huomatta-
vasti vähentämään ammattitaupeihin varautumiseen liittyvää
epävarmuutta.

Tilastolähteet

Selvityksessä olivat mukana lakisääteistä tapaturmavakuu-
tusta harjoittavat suomalaiset vakuutusyhtiöt:

- A-Vakuutus Oy (A-Vakuutus)
- Aktia Vahinkovakuutus Oy (Aktia)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (Fennia)
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (If)
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö (Lähivakuutus)
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Pohjantähti)
- Pohjola Vakuutus (Pohjola)
- Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag (Redarnas)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola (Tapiola)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Turva)
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Valio)
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag (Ålands)

sekä ETA-sivuliike:

- Nordea Vahinkovakuutus (Nordea)
(Nordea Vahinkovakuutus on 18.8.2010 lähtien Tryg,
Tryg Forsikring A/S Suomen sivuliike)

